

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

LVIII

Sausis — January 17, 1973

Nr. 4

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ATSITIKTINUMAS AR ŠAMOKSLAS?

Klausimas paskutiniųjų įvykių šviesoje

Laukiant žinių iš Paryžiaus derybų Vietnamo byloje sunku atsikratyti klausimo, ar istorijai nesikartoja. Suprastintai žiūrint, ten reikalas sukasi apie tai, ar amerikiečiai gali atgauti savo belaisvius, neišduodami Pietų Vietnamo, ar ne. Žodis "išdavimas" yra mums artimas. Juk atrodo, kad JAV, turėdamos atominės bombos monopolį ir milijoninę armiją išdavė mus ir daugelį kitų tautų sovietiniam imperializmui savo pačių nenaudai. Nerandant ant greitųjų kito paaiškinimo, lengva buvo čia išžiūrėti šamokslą, tačiau visos jo teorijos anksčiau ar vėliau sugriūna, įrodydamos, kad pasaulyje daugiau nulemia atsitiktinumas negu planavimas.

Marksas galvojo, kad proletariato diktatūra yra imanomatikpramoningose valstybėse, kaip jo laikų D. Britanijoje ir Vokietijoje. Gyvenimo praktika parodė, kad tokios diktatūros buvo sėkmingai įvestos kaip tik ūkiškai atsilikusiuose kraštuose. Sovietus iki Elbos atvedė ne šamokslas, bet... Hitleris, kurio niekas neįtarė esant sovietų agentu. Vienintelis

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

būdas jam laimėti karą Rytuose buvo koalicija su laisvės norinčioms tautomis, bet jis jos iki pat galo, kaip teigia gen. Gehlenas, nenorėjo.

Hitlerio imperijai sugriuvus, Europos centre susidarė jėgos tuštuma, kuri traukė sovietus. Teoriškai galvojant, juos galėtų sulaikyti amerikiečiai, bet su tokiu aukom, kurios nebūtų priimtinos JAV rinkikams. Žinoma, čia galima būtų pasakyti, kad amerikiečiai nebuvo tam paruošti psichologiškai ir ižiūrėti komunistų šamokslą.

Negali sakyti, kad sovietai nebūtų darę jokių pastangų vienaip ar kitaip pakreipti Amerikos viešąją nuomonę, bet čia daugiau nulėmė ne Maskvos noras ar pastangos, o amerikiečių nenoras dar toliau kariauti.

Neseniai miręs prezidentas Trumanas savo atsiminimuose pasakoja, kad vos tik jam užėmus Baltuosius Rūmus pas jį atskubėjo ambasadorius Maskvoje Harrimanas, paaiškindamas: "viena priežasčių, kuri mane paskatino skubėti į Washingtoną buvo baimė, kad Jūs dar nesuprasite, ką jau

suprato Rooseveltas, būtent, kad Stalinas nesilaiko susitarimų".

Trumano administracija turėjo pakeisti politiką, vaizduojančią sovietus kaip gerus sąjungininkus. Sovietus reikėjo pristatyti kaip priešus ir šamokslininkus, bet šioje paskutinėje srityje ją aplenkė, pasinaudojęs proga, senatorius McCarthy. Jo pastangos tačiau galų gale sukomponitavo tą teoriją. Tiesa, Amerikoje, kaip ir kitur, net ir pačioje Lietuvoje, neturėjo sovietams simpatizuojančių, tačiau jų tarpe tikrų šamokslininkų prieš savo valstybę, nebuvo daug.

Sovietų pastangos išviešpatauti susidariusioje jėgos tuštumoje privedė prie Trumano doktrinos, išreikštoje jo pranešime kongresui: "Aš manau, kad JAV turi laikytis politikos paremti laisvas tautas, kurios priešinasis ginkluotų mažumų norui jas pavergti arba išorės spaudimui". Čia reikia atkreipti į žodį "turi" — taip paties Trumano redakcija. Valstybės Departamentas jam rekomendavo vartoti mažiau griežtą žodį "turėtų".

Likimo ironija norėjo, kad Trumano doktrinos kuri padėjo Graikijai, Turkijai ir Pietų Korėjai atsiginti nuo sovietų užmačių, griežtumą oficialiai susilpnintų ne kas kitas kaip prezidentas Nixonas, kuris už savo politinę karjerą turi būti dėkingas kaip tik karingam antikomunizmui! Jo siekimas atsipalaiduoti nuo ideologijos politikoje išplaukė iš susidariusios padėties: komunistinis blokas nebėra monolitinis.

Į Vietnamą amerikiečiai išsiųso taip sakant išsibėgėjimo. Atrodė, kad be tokio išsikišimo komunistai būtų išgalėję visoje pietryčių Azijoje, iškaltant ir Indoneziją. Tam reikėjo užkristi keletą, juo labiau, kad taip daryti atrodė būsią įmanoma be didesnių pastangų. Šiandien, kai palygin-ti taikiai sugyvenama ir su Sovietų Sąjunga ir su Kinija, o Tailandas bei Indonezija nėra tiesioginiam pavojui, manoma, kad nepriklausomos Indokinijos vidaus santvarka neturi reikšmės. Jei ta pažiūra teisinga, Vietnamo karas lyg ir neteko prasmės. Kovoje ne dėl interesų, bet užsienio politikoje labai svarbaus prestižo klausimo. Jei JAV į karą išsikišo, norėdamos išlaikyti Saino režimą, jos negali pačios jį likviduoti.

Kaip tai pasiseks padaryti, matysime ateityje. Šiandien ta trumpa apžvalgėlė yra skirta kitam uždaviniui. Ligšiolinėje istorijoje daugiau nulėmė atsitiktinumas, kaip šamokslai.

CLEVELANDO LIETUVIŲ SVAJONĖ TAMPA REALYBE

Clevelando lietuvių naujųjų namų statybos planuotojai ir vykdytojai. Sėdi iš kairės: statybos generalinis kontraktorius, Lee-Mar statybos b-vės prezidentas Linas Staškūnas; Lithuanian Village Inc. b-vės viceprezidentas, naujųjų namų statybos planavimo komisijos pirmininkas, Pipe Machinery Co. inžinierius-konstruktorius Vacys Vinclovas. Stovi iš kairės: b-vės ilgametis direktorius, protokolų sekretorius, daug statybos akcijų išplatinęs Pranas Stempušis; Finansų sekretorius Jonas Apanavičius, profesionalas buhalteris, gimęs JAV, dirba daugelį metų Lietuvių klubo ir Lithuanian Village Inc. administracijoje, norįs savo lietuviškos veiklos palikimą perduoti vaikams toliau kurti; Vykdy. viceprezidentas Zenonas Dužmanas, Lithuanian Village Inc. steigėjas, vienas energingiausių b-vės direktorių, dabar yra atsakingas už bendruosius administracinius reikalus ir akcijų atskaitomybę; naujai į talką atėjęs b-vės direktorius inž. Edv. Stepas, energingai vadovaujantis Finansų komisijai ir akcijų platinimo vajams; Stasys Astrauskas, b-vės kontrolės k-jos pirmininkas, mokytojas, prekybininkas, visuomenininkas, nuoširdžiai talkinąs visuose darbuose; Jurgis Malskis, yra buvęs b-vės prezidentas, dabar rūpinasi b-vės konstitucijos peržiūros reikalais ir yra LB Clevelando apylinkės pirmininkas, Nuotraukoje trunka Lithuanian Village Inc. prezidento Juozo Stempušio. Ant sienos kabo naujųjų namų paveikslas. Namų išorės darbai jau baigti ir dabar intensyviai dirbama prie vidaus įrengimų.

Praeję penkeri mėnesiai nuo kartinio akmens pašventinimo, ir štai stovi dailūs Clevelando lietuvių naujieji namai. Idėjiškai jie statomi lietuvių kolonijos įsteigimo šimtmečiui atminti, praktiškai skiriami lietuviškai veiklai stiprinti. Po kartinio akmens pašventinimo 1972 rugpjūčio 11 šioje skiltyje Dirvos bendradarbis gražiai pastebėjo: "Tai jau ženklas, kaip visa lietuvių kolonija, išsibarsčiusi plačiose didmiesčio ribose, jaučia reikalą turėti jaukius ir patogius savo namus, kuriuose vyks lietuviškas tarpusavio bendravimas ir iš kurių sklis tautinis veikimas, gaivinas ir daugeliu atžvilgiu stiprinąs visos Clevelando lietuvių kolonijos gyvenimą".

Taigi, viltys pagrįstos, nes jos tampa realybe. Naujuose namuose jau rengiami susirinkimai ir posėdžiams kambariai, klubas ir valgykla, salė ir kt. patalpos. Stengiamasi kiekvieną kampelį ne tik išnaudoti praktiškai ir ekonomiškai, bet padaryti visa taip, kad būtų jauku ir skoninga, o kur galima, kad jaustųsi lietuviška dvasia. Lithuanian Village Inc. bendrovės vadovybė, kuri yra pasiėmusi namų statybos ir administravimo atsakomybę, dirba labai rūpestingai, kantriai, visai nesišodama naštos didumo. Su generaliniu kontraktorium Linu Staškūnu posėdžiaujama kas vakarą, dažnokai tariamasi su dailininkais — A. Vaikšnoriu, dr. M. Nasvyčiu, N. Palubinskiene ir J. Pivoriūnu. Tarkon pakviesti architektas G. Neimanas, dekoratorius P. Maželis ir elektros specialistas inž. Arėjus Natkus. Įvairų administracinį, techniška ir šiaip raštinės darbą atlikti talkina apie dvidešimt bendrovės narių.

Žinoma, pagrindą sėkmingai statybai sudarė gausi visų Clevelando lietuvių finansinė parama. Nuo statybos pradžios 360 šeimų tapo dalininkais, nupirkda-

mi akcijų už \$96,000. Tai labai šviesus clevelandiečių pavyzdys. Parama plaukia ir toliau, nes dar reikalinga sutelkti apie \$30,000, kad paskola neslėgtų tolimesnių lietuvių centro plėtimosi darbų. Pastaruoju metu, realiai pamatę sėkmingai vykstančią statybą, talkon jungiasi jau Amerikoje gimusių lietuvių kartos, o senieji lietuviai, kolonijos pionieriai kaip Feliksas Baranuskas su žmona, atiduodami visas akcijas naujų namų fondui kaip auką. Maloniai stebina tas faktas, kad jaunosios kartos žmonės yra padarę stabiausių įnašus. Tokiais yra Viktoras Čečys, jr. ir Arėjus Natkus. Tokių gražių pavyzdžių bus ir daugiau ir apie juos teks atskirai parašyti. Asmenys ar šeimos,

kurių lėšomis bus įrengta salė ar kambariai yra laikomi namų fundatoriais, kurie įsigyja akcijų už \$2500 ar daugiau bus atžymėti namų aukso lentoje, kurie įsigyja akcijų už \$1000 iki \$2500, bus atžymėti sidabro lentoje ir kurie įsigyja nuo \$500 iki \$1000, bus atžymėti bronzos.

Jeigu kitose lietuvių kolonijose yra kiek susmulkėjimo ir tuščiaavidurio pasidalinimo, tai Clevelando lietuviai tos ydos neturi. Visi vieningai remia bendruosius darbus. Daug rankų didžiąją našą kelia ir todėl sparčiau eina darbai, todėl kyla į viršų naujieji mūsų namai, kurių oficialus atidarymas tikimasi galėsianį įvykti gegužės mėnesio pabaigoje.

BRAZINSKŲ BYLA ATIDĖTA

Turkijos žinių agentūra "Anatolia" 1972 m. gruodžio 30 d. paskleidė Turkijos spaudoje pranešimą apie tą dieną įvykusį Brazinskių bylos nagrinėjimą. Štai dalis iš turkų kalbos išversto pranešimo:

"Šiandien įvykusiame teismo posėdyje dalyvavo kaltinamųjų advokatai, Salib Sari, Ilyas Gürbürzer ir Arif Čavdar ir taip pat Sovietų Ambasada atstovaujantis advokatas kartu su dviem tos ambasados valdininkais. Kaltinamuosius ginantis advokatas Arif Čavdar kreipė dėmesį į rusų delsimą pristatyti teismui kelevių ir įgulos narių pareiškimus pastebėdamas: "Šis delsimas aiškiai daromas su tikslu. Komunistinėje santvarkoje pakanka vienos dienos surasti liudininkus ir gauti jų pareiškimus. Rusai deda nepaprastai dideles pastangas tėvo ir sūnaus ekstradicijai".

Toliau advokatas priminė, kad avantiuristai, kurie užgrobė Turkijos orlaivį ir privertė jį skristi į Bulgariją, ten buvo sutikti su sveikinimo šūkiais ir yra vaišinami puikiausiose vilo-

se, tuo tarpu kai jo klientai, tėvas ir sūnus, laikomi kalėjime jau trečius metus.

Į tai atsiliepdamas Sovietų Ambasados advokatas Tefvik Arasli pasakė, kad "Nėra taip lengva gaut penkiasdešimt vieno liudininko pareiškimus ir kad yra dedamos pastangos jų gavimą paskubinti". Į gynėjo tvirtinimą, kad kaltinamieji esą nekaltai rusiškai pakankamai gerai Sovietų Ambasados advokatas atsakė:

"Aš moku rusiškai. Kaltinamieji kalba rusiškai labai gerai".

Gynėjui reikalaujant buvo paklaustas rusų kalbos vertėjas, ar kaltinamieji kalba rusiškai labai gerai. Vertėjas atsakė, kad "Kaltinamųjų rusų kalbos mokėjimas yra labai silpnas ir kad jie nemoka išsireikšti, kad juos būtų galima tinkamai suprasti ir kad jie turi sunkumų bandydami savo mintis išreikšti".

Gynėjo prašymas, kad jo klientai būtų paleisti, buvo atmestas, o bylos svarstymas atidėtas kitai datai".

(r)

POMPIDOU PAS BREŽNEVĄ

Šiandien turstinė diplomacija yra labai naudinga. Ir valstybės pinigais malonu ne tik diplomatams, bet ir valstybės galvoms, o dažnai dar ir su savo ponutėmis pasivažinėti. Ir valia važinėti kas kur nori. Ar tos kelionės naudingos valstybei ir tautai, kitas reikalas.

Šiomis dienomis Prancūzijos prezidentas vieši pas Brežnevą. Būdinga, kad ši viešnagė yra neoficiali. Prez. Pompidou nuvyko ne į Kremlių, bet į Maskvą, faktinai į Zaslavlį, 25 km. nuo Minsko. Ten Brežnevas yra įsitaisęs "dačius" (villas). Kodėl Brežnevas pasimatymui parinko šitą, o ne kitą vietą, galima suprasti, jog Brežnevui rūpi pasauliui parodyti, kad Vakarų vadai pripažįsta kitų tautų įjungimą į Sovietų "respubliką". Ačiū Dievui, kad Brežnevas nepaskyrė Pompidou pasimatymo Vilniuje ar kurioje kitoje Lietuvos vietovėje.

Vokiečių spauda skelbia, kad Pompidou buvo Brežnevo ir jo svitos sutiktas dešimties tratyviai nuoširdžiai. Tiesa, televizijoje matėme abu valstybių vadus besišypsančius. Bet šių dienų politikų ir diplomatų šypsena yra labai apgaudin-ga. Tą pačią dieną vokiečių televizijoje matėme žymaus austrų komiko Fritz Muliar vaidybinį renginį. To renginio tema buvo draugiškumas. Ir kaip tik parodė du draugu, kurie apsikabinę bučiavosi, bet vienas iš jų kitam įsmeigė durklą į nugarą. Ar nepanaši ir šių dienų politikų draugystė?

Ko Pompidou nuskubėjo į Minską? Viešai skelbiama,

kam jam rūpėjo su Brežnevu išsiaiškinti Saugumo konferencijos, kariuomenių sumažinimo ir Rytų politikos problemas. Mums, mirtingiesiems, nėra ir nebus žinomi slapti dalykai, kuriuos Pompidou ir Brežnevas aptars. Ši Pompidou kelionė yra svarbi labiau psichologiniu, negu politiniu atžvilgiu. Pompidou norėjo užbėgti už akių JAV, kad pastaroji viena nesusitartų su Maskva dėl Europos ateities. Tai de Gaulle ambicinis palikimas, jog Prancūzija vaidina didelį vaidmenį Europoje. Bet ar ši Prancūzijos politikų taktika nepatarnauja Maskvos interesams, tai gana opus ir rimtas klausimas. Europos saugumas priklausys ne vien nuo Prancūzijos. Jis priklausys nuo visų Europos demokratinų valstybių susitarimo, kaip apsisaugoti nuo raudonosios meškos. Ir tai dar nepakanka. Europos saugumas priklausys ir nuo JAV. Kas iš Europos politikų bandys išstumti JAV iš Europos, tas pirmas pakliūs į Kremliaus bučių.

Brežnevo psichologinis šios kelionės motyvas yra gana aiškus. Brežnevas su Pompidou žaidžia dvigubą politinį žaidimą. Iš vienos pusės jis "liaupsina" Pompidou (pirmoji eilė, žinoma, de Gaulle), kad jis pasitar-navo "taikai", padėjo Maskvai pasiekti V. Vokietijos sutarčių pasirašymo, pagerino sovietų ir prancūzų bendradarbiavimą. Kai lapė giria varną, tai ji žino, kad ji išvilios iš varnos sūrį... Šis "liapsinimas" yra tik masalas. Tikroje, Brež-

(Nukelta į 2 psl.)

Australiją palikus

APLEIDŽIANT AMERIKĄ

ANTANAS LAUKAITIS

Perskridus visą vidurio Ameriką, prieš taip mačius raketinius, įnėnuli skrendančių raketų laukus ir pabuvojus Atlanta mieste, atsiradau Kalifornijoje, Los Angeles mieste, kur manęs jau laukė senas mano draugas, buvęs tautinių šokių partneris Sydnėjuje Algis Žaliūnas. Gana greitai atpažinome vienas kitą, nes nuo jo smagių vestuvių Sydnėjuje, dar ne taip daug ir tų apvalių metelių prabėgo. Įmetęs mano čemodanus ir mane patį į savo didįjį Cadillacą, jis pravežė pro šį auksinį vakarų miestą, kur ir pats gyvenimas, jau neskaitant gamtos, yra kitoks negu visoje Amerikoje ir daugiau panašus į Australiją, išskyrus, žinoma, jų uždarius, didžiules mašinas ir didesnius namus, bei kainas. Liuksu-siniuose Algio namuose, iš kurių vakarais taip puikiai matosi visa praban-

giškai apšviesta Los Angeles, mūsų jau laukė jo žmona ir mane sena (žinoma tik ne amžiumi) draugė Genė ir puikios dukros viena "australietė" ir kita "amerikonukė" lietuvaitės. Tiek daug bendrų draugų, pažįstamų Australijoje, tiek daug kalbų, pasakojimų, jog ir stalo žvakės baigė išdegti, kol mes dar ir įpusėti neįstengėme.

Džiugu buvo apžiūrėti savo draugo Algio darbus. Jis čia yra didžiulės "REA Enterprises" bendrovės planavimo direktorius ir jo firma jau šiais metais buvo pastatiusi už 55 milijonus dolerių gyvenamųjų butų, kurie yra labai gražūs, turintieji visus liuksu-sinius reikalavimus, ko pas mus Australijoje galima tik retai kur didžiuliuose butų pastatuose rasti. Algis čia yra visa planavimo galva ir su savo firma jis visoje Amerikoje yra laimėjęs planavimo "Auksinį Raktą".

Lankiausi ir "Lietuvių Dienų" leidykloje, kur labai maloniai mane priėmė šio populiaraus žurnalo leidėjas Antanas Skirius, supažindindamas ir su naująja redaktore, buv. australiete Dalila Mackialiene, kuri, atrodo ir mane su savo malonu šypsniu, užverbavo į savo bendradarbių eiles Australijoje. Susipažinau ir su buv. redaktoriu, mūsų žymiuoju poetu Bernardu Brazdžioniu. Būnant čia, aplankiau ir savo gerą pažįstamą senją Žaliūną, kuris su savo ponia mus labai gražiai pavaizdino viename iš puikiųjų Hollywoodo restoranų, siūsdamas visiems prieteliams Australijoje geriausius linkėjimus. Po daug metų Los Angeles sutikau ir savo seną draugą Stasį Ilgūną ir jo linksimą žmoną, buvusią gerą sportininkę Ursulę Labanauskaitę, kuri niekur kitur nenori važiuoti atostogauti, kaip tik į Havajus. Stasio globoje apžiūrime didžiųjų ir garsiąją Universal filmų studiją, kuri man padarė labai gerą įspūdį, parodant ir daug tų filminių triukų, bei vietų, kur buvo patatyta tiek daug garsių filmų.

Vienas iš įdomiausių mano buvimo momentų Kalifornijoje, buvo apsilankymas garsiaame azartinių lošimų mieste Las Vegas. Atskridus į čia, buvau maloniai sutiktas buvusio irgi australietio kolegos krepšininko ir stalo tenisininko Algio Šeko, kuris netoli nuo čia šiuo metu prižiūri jų firmos daromus darbus. Šis, visiškai dykumose pastatytas lošimų ir motelių miestas, yra visai kas kita ką aš iki šiol buvau matęs. Kur tik nepažvelgsi visur reklamos, daugiausiai apšviesta saulyje pagrindinė motelių gatvė, tiesiog traukia tave užsikyti į bent kurį didesnį ar mažesnį pastatą, kur jau viduje rasi šimtus, kitur gal ir tūkstančius "slot, australiš-

kai vadinamų poker" mašinų ir visokiųjų azartinių kortų, kauliukų, ruletės, laimės ratų ir kt. lošimų, kur matosi arba didelių sumų pinigai, arba pinigus pakeičią plastikiniai rutuliukai. Niekur čia nepamatyti nei langų, nei laikrodžių, nes nieks nenori čia žinoti ar yra diena, ar naktis, kaip lygiai nieks nenori matyti prieš save didžiulį laikrodį, kuris taip primintų, kad jau laikas eiti namo ar į darbą. Žaidžiantiems prie azartinių žaidimų stalų, gražios ir seksualiniai patrauklios merginos be užmokesčio atneša bent kuriuos gėrimus, nes visi gerai žino, kad alkoholis labai greitai suminkština širdį ir plačiau atidaro piniginių kišenių. Žmonės didžiuliuose moteliuose, ypatingai moterys, yra labai gražiai apsirengę ir prie gėrimo barų matosi gana nemažai baro damų, iš kurių viena ir man savo grožį buvo pasiūliusi, už gana apvalią dolerių sumą, tačiau pasakius, jog aš esu "poor Australian" tuoj pat kaina per pusę nukrito, kas ir tai nei mano piniginei, nei mano principams nebuvo priimtina.

Algio pakviestas, aplankiau ir garsųjį "Stardust" hotelį, kur be visų kitų lošimo grožybių, restorane, bevalgydami puikiai vakariene, pamatėme ir garsiąją prancūzų kabaretinę programą "Le Lido de Paris". Šis prancūziškasis pasirodymas yra ypatingai puikus ir programa su savo gražiosiomis šokėjomis yra viena iš geriausių pasaulyje, kaip pati šio restorano scena irgi neturipasaulyje sau lygių, nes minučių laikotarpyje žiūrovas scenoje pamato plaukimo baseiną, čiunų žykla, skraidančius ore malūnsparnius, jodinėjantis arklis, puikiai šviesų efektus ir kt. Kur tik beeisi čia, matysi tik pinigų ir pinigų, ir, atrodo, tas pinigų jokios vertės neturi, žinoma, kas jo daug turi, kai norint pamatyti milijoną dolerių pinigais irgi gali tai padaryti, nes hotelio vienoje vitrinėje yra išdėta milijonas dolerių, kas irgi atrodo visiškai nedaug. Prasilošus savo pinigų, arba gerai išlošus, kas jau rečiau galėtų pasitaikyti, čia pat gali nueiti visą laiką per 24-rias valandas ir apsivesti, arba kad žmona nepyktų, su ja ir išsi-skirti, nes ir šie biurai, kaip ir visa Las Vegas, niekada savaitėje neužsideda.

Grįžus į Los Angeles paskutinę dieną pasivaizdino draugo įstaigos kalediniame subuvime, kur ir čia, panašiai kaip ir Australijoje, specialios hostesės prižiūri biurius svečius ir sekretores savo bosus ir jų draugus, pagaliau, labai gražiai išlydėtas savo artimųjų, pakilau Australijos link ir per Havajus, kur ypatingai yra gražu ir dar ypatingiau brangu, vėliau per Fijų salą, grįžau atgal į Sydnėjų, kur be savo artimųjų laukė manęs ir labai liūdna žinia, tai mano vieno iš geriausių draugų kaudniečio sportininko Vy-

Stalininio sunkmečio laikais sovietinė sistema stengėsi paglemžti darbui visą žmogų. Turėjo būti ignoruojami bet kurie asmeniškumo gyvenimo aspektai, žmogus turi būti mašina, kolūkui kuinas! Žmogus, esą, neturi turėti savo asmeniškumo gyvenimo, bet turi "degti" norais ir mintimis duoti sovietinei šaliai daugiau išdirbio, daugiau primilžio, daugiau viršvalandžių. Visa tai privalo būti duota už garbės raštą, už metalinį ordinarą ant krūtinės, už aukštesnio darbuotojo "ačiū!" Tokiam robotui sukurti buvo pajungta net raštija kurios grafomanija, ir dabar, sovietiniai "akademikai" vadina ždanovo periodo literatūra.

Rašantieji pradėjo vaizduoti darbininkus, kurie atsižada nuo asmeninio savo gyvenimo, nuo šeimos pasaulio, nuo meilės ir dvasinių poreikių. Jų pasaulis buvo sudėtas į "pilietišumą", į atsidavimą sovietiniam išdirbiui į mašinų našumą. Tos rašlivos puslapiuose darbo žmogus tapo kolūkinio kuino padaru, arba pilnas perekšlės vištos interesų. Tai buvo laikai iki Lietuvos okupacijos, ir lietuviams, laimei, neteko viso to pergyventi. Neteko tada lietuviams šiuokšintį ir niekinti savo literatūros politinės policijos įsakytų siužetų vaizdavimais. Tuo laiku lietuvių gyveno savo literatūros pokylį. Tai buvo auksinis lietuvių literatūros periodas. Rašytojas ir poetas buvo laisvi. O Sovietinės Rusijos literatai, kaip ir jų darbo žmonės, juto virš savo sprando žiaurų prievartos vėzdą. Tik pamėgink elgtis kitaip, kaip kad įsako partija, tavo gyvybės sūklas nutrūks politinės policijos patalpose!...

Postalininis "atlydis" buvo gana klaidingos paskirties periodas. Tai buvo nesuįsąjaukimo metas, per kurį prasiveržė vienas kitas kūrinys, kurie, tačiau, toli gražu, nebuvo režimo smerkimo įrankiai. Tai buvo, palyginamai santūri žiauriausiojo režimo kritika, beveik užgesusi su pirmu viešai atspausdintu "Solženyčio kūrinio. "Tvarą" ir vėl atstatyta. Literatus pradeda vis vikiau pažaboti. Literatai ima "suprast" kaip reikia rašyti. Net lietuvių rašytojai, "supraste", kaip reikia rašyti, gauna Maskvos premijas ir gausius rublinius honorarus...

Gyvenimo praktikoje aiškiai jaučiama, kad atgaivinami senieji, stalininiai prototipai. Žmogus -- mašina ir kolūkinis kuinas pradedamas vis garsiau reklamuoti, vis labiau silytis literato dėmesiu. Politiniai sovietinės būties rikiuotojai jau visiškai atsigavo iš to laikinio "atlydžio", kurin gyvenimą neatsargiai įstūmė Nikita. Sovietinis gyvenimas reikalingas darbininko - robotų vaizdavimui. Skubiai buvo įsteigta kurjozinė premija "už darbininko vaizdavimą". Tarytum darbo žmogui vaizduoti, "darbininkų valstybėje" reikia specifinės premijos. Iš veikalo, už kurį ta premija suteikta, matyti, kad pavaizduotas darbininkas - robotas, sovietinis kuinas, bemaštas aplink save išdirbius, išmilžius ir dykai aukojamus valstybei viršvalkius.

Periodikoje vis dažniau matyti grubius raginimus primiršti savo asmenišką gyvenimą ir galvoti apie "piatiletos" planą. "Komjaunimo Tiesa" (nr. 235) jau rėkte rėkia "Apie pareigą, pašaukimą ir jaunojo specialisto pilietišumą". Žodis "pilietišumas" sovietiniame žargone reiškia stalininio periodo reikalavimą užmiršti savo asmenišką gyvenimą, gyventi savo įmonės planais, atsiekimais, arba, tai dažniau, bėdomis. "Pilietišumas" reiškia ir bendrų draugų, bendradarbių prievaizdavimą, jų raginimą greičiau dirbti, mažiau kalbėti. "Pilietišumas", aišku, reiškia ir bendradarbiavimą su milicija.

Minimo "Komjaunimo Tiesos" numerio korespondentai Klimas

tauto Kozeniausko mirtis. Jis, saugojęs mano namą kelionės metu, nešulaukė manęs, ir gavęs širdies priepuolį, prieš savaitę mirė. Tikrai gaila netekus savo artimo ir gero draugo.

VĖL GRAŽINAMI "UDARNIKŲ" LAIKAI...

ir Vebra, spekuliaciniai apklausinėja darbininkus ir "iškelia" tuos, kas juos įtikina turį "pilietišumą" daugiau už savo bendradarbių. Šitie, "pilietiškieji", atiduoda savo nerimą, ieškojimus, erdviems savo cecho rūmams", pasigardžiuoja korespondentais...

O kaip su tais, kurie nesugeba šitaip garšintis? Korespondentai mini darbo

žmogaus paklusnumą "autoritetui". Autoritetas moko ir ragina! Mes žinome: "autoritetas" turi vėzdą. Ok, Lietuvon mėgina gražinti sovietinių "udarninkų" ir "stachanoviečių" struktūrą. Tas žiaurus bandymas atneš žmonėms daug vargo, pareikalaus aukų, genocido bangų... Ir naujo nuosmukio raštinėje... (sp)

■ Europos lietuviai

LIUDAS VISMANTAS

Pasikeitimas Europos Lietuvoje

"Europos Lietuvis" yra vienintelis lietuvių savaitraštis, skirtas Europoje likusiems lietuviams. Jis yra leidžiamas Lietuvių Namų Akcinės bendrovės Londo- ne. Jis eina jau nuo 1947 m. liepos 25 d., iš pradžių kaip rotatorinis leidinys, vėliau kaip spaudinys. Pirmąją jo redakciją sudarė: M. Bajorinas, B. Daumantas, M. Šilkaitis ir J. Vilčinskas. nuo 1947 m. gruodžio 12 d. iki 1949 m. rugsėjo 30 d. jį redagavo a.a. A. J. Kaulėnas. Vėliau jį redagavo K. Obolėnas, redakcinė kolegija iš M. Bajorino, Br. Daunoros ir J. Senkaus, paskui Br. Daunoros ir nuo 1957 m. perėmė redaguoti Kazys Barėnas. Pastarasis šį laikraštį redagavo per 15 metų. Tuo būdu K. Barėnas išvarė plačiausią barą "EL" redagavimo srityje. Laikraštis išsilaikė per 25 m. ir susilaukė 51 (1140) numerio. Nuo š. m. pradžios K. Barėnas išėjo į pensiją ir pasitraukė iš redaktoriaus pareigų. Jo vieton yra pakeičias J. Lūža.

K. Barėną palydint iš redaktoriaus pareigų, tenka įvertinti jo didelius nuopelnus mūsų spaudai ir lietuvių. K. Barėnas "EL" redagavo taip, kad jis būtų visiems lietuviams įdomus ir paslaugus. Todėl jis išvengė subjektyvumo ir partiškumo. Laikraštys galėjo reikštis visos politinės srovės ir visi tremties spaudos darbuotojai bei mlytojai. Gal kai kam atrodė, kad laikraštis neturi tam tikro veido, bet laikraščio veidas buvo ryškiai lietuviškas. Ir tai buvo K. Barėno, kaip redaktoriaus, stiprybė.

K. Barėnas, kaip rašytojas, kultūrininkas, daug vietos "EL" skyrė literatūros, platesne prasme kultūros temoms. Jis pats kruopščiai sekė mūsų tremties kūrybinius laimėjimus ir recenzavo naujuosius leidinius. Nemaža "EL" buvo spausdinama poezijos, beletristikos ir net dramų veikalų.

Politinė ir informacinė laikraščio dalis taip pat buvo redaktoriaus gabi redaguojama.

Pasitraukęs iš konkretaus žurnalistinio darbo, K. Barėnas, be abejo, nepasitrauks iš literatūros baro. Jis ir toliau bus "Pradalgs" redaktorius ir savo suplanuotą literatūrinį veiklą kūrėjas. Jo 65 m. suakties proga linkime jam iš širdies ilgiausių ir kūrybingiausių metų!

Naujasis "EL" redaktorius Juozas Lūža yra gimęs 1911 m. spalio 17 d. Kupių km., Kartenos vls., Kretingos aps. Jis yra diplomuotas agronomas, baigęs Dotnuvos ŽŪ akademią. Nepriklausomoje Lietuvoje yra buvęs Lietuvos Cukraus akc. b. vės vyr. agronomas. Jis yra aktyviai veikęs ekonominės ir ideologinės organizacijose: ateitininkuose, JŪR. Tremtyje: Vokietijoje mokytoja-vo Greveno prekybos mokykloje, Anglijoje aktyviai veikė ir tebeveikia bendruomenėje, užimdamas atsakingas pareigas. Spaudoje jis rašė J. Ūkininke, Ūkininko Patarėjuje, Ūkininke, Žemės Ūkyje, XX Amžiuje, Darbininke, Europos Lietuvoje. Naujam redaktoriui linkime laikraštį ir toliau vesti visapusiškumo, objektyvumo ir bendratautiniu keliu.

● Belgijos lietuviai praeitųjų metų gale paminėjo 25 m. Lietuvių Bendruomenės Belgijoje egzistavimo sukaktį. Minėjimas įvyko Liež. Jau nimas padainavo ir pašoko, o senimas apžvelgė 25 m. veiklą. Nors Belgijoje lietuvių nedaug, tačiau kelių lietuvių pasiryžėlių ir užsispyrėlių dėka stebuklingai išsilaiko organizuota lietuvių bendruomenė. Jai vadovauja pirmininkė St. Baltuvienė. Pagarba ir padėka visiems Belgijos lietuvių veikėjams ir bendruomenės nariams.

● Koelne, Vokietijoje susiorganizavo L. Moterų Klubas. Klubu vadovybėn išrinktos: E. Kuhnienė -- pirmininkė, P. Ivinskienė -- vicepirmininkė, St. Baltuvienė -- sekretorius, K. Pikšneiderienė -- išdininkė. Revizijos komisijon: M. Andrijonaitienė ir B. Bučanskienė.

● Nottingham, Anglijoje, mirė savanoris - kūrėjas Juozas Cibauskas. Jis buvo nuoširdus lietuvis patriotas ir aktyvus nepriklausomybės kovų dalyvis.

● Schwetzinge, Vokietijoje, darbo kuopoje buvo paminėta L. Kariuomenės šventė.

● Italijoje, Romoje, dailininkė Irena Pacevičiūtė organizuoja meno muziejų. Muziejuje bus sutelkti jos ir motinos dailės. Sofijos Pacevičienės bei kit. lietuvių dailininkų kūriniai. Prašau aukų. Adr: Dail. Irena Pacevičiūtė, Via Dei Torriani 23, 00165 Roma, Italia.

Pompidou pas Brežnevą...

(Atkelta iš 1 psl.)

nevas širdies gilumoje trokšta, kad degaulizmas (sk. degolizmas) Prancūzijoje, lygiai kaip ir visos "buržuazinės" partijos, būtų sulikviduotos ir įsigalėtų Prancūzijos komunistų partija. Tiesa, šio tikslo ir prancūzų komunistai, ir Brežnevas siekia labai atsargiai, apiramindami prancūzų tautą, tačiau jie siekia atkakliai ir su didžiausiu gudrumu. Tai rodo ir Brežnevo — Georgee Marchais, Prancūzijos Komunistų partijos šefo, pasitarimai Maskvoje ir tų pasitarimų komunikatas. Jame skaitome, jog Brežnevas ir Marchais "visus klausimus broliškoje draugystėje ir sutartini diskutavo" ir sutarė bendrą "demokratinę" partijų akciją... Nėra abejonės, kad šios akcijos vaisius turėtų būti "liaudies fronto", kurį pernai birželio mėn. gale sudarė Prancūzijos komunistai ir socialistai tikslu nušalinti Pompidou režimą, laimėjimas.

Vokiečių televizija paskelbė, kad Pompidou savo kelione noris parodyti, jog ne vien Prancūzijos komunistai gali su Brežnevu susitarti. Tai labai naivus žygis. Jau Stalinas Kremliuje tą madą įvedė, jog viso pasaulio politikai turi lankytis į Kremlį ir nusilenkti Maskvos bosams. Kalbėtis ir Stalinas, ir Brežnevas kalbasi su visais, bet ką jie po pasikalbėjimų ir susitarimų daro, tai jų komunistinės taktikos ir strategijos reikalas. Per pasikalbėjimus paglosto, pagiria, o po pasikalbėjimų vykdo savo slapto "buržuazijos" sunaikinimo planus. Nėra abejonės, kad tuoj po šios Pompidou kelionės Brežnevas pasiųs į Paryžių slapta kurjerį pas Georges Marchais su direktyvomis, kaip vesti agitaciją prieš Pompidou... Kas iš šios Pompidou kelionės didesnės naudos susilauks, paaiškės kovo 11 d., po Prancūzijos parlamento rinkimų.

Alg. Tolvydis

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILNIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA IŠEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŪRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAMŠ PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBA REDAKCIJA NEATSAKO.

TIES SOVIETINE REALYBE SUSTOJUS

Kiekvienas sovietinis leidinys yra neišsenkamas pompastiškų šūkių šaltinis. Laikraščiai rėkė te rėkia: kovojame už aukštą darbo našumą, už taiką žemėje, už didvyriškąjo Vietnamo laisvę, už pergales kosmosopaslaptyse...

Visur kovojama ir visur laimima! Šitokiose nuotakose ir bimbinė "Laisvė" ir jokubkinė "Vilnis", verčiasi tikrai ypatingai "geromis" naujienomis iš ok. Lietuvos. Pro jokubkinę-bimbinių filtrą į jų leidinius neprasisunkia sovietinio gyvenimo realybė. Jų laikraščiuose sovietinis gyvenimas panašus į gerai išbalzamuotą lavoną, kuriam paskirtas "lavono kosmetikos" menas.

Iš tikrųjų gi (kaip ir kiekviename gyvenime, ir sovietų gyvenime) realybė susideda iš teigiamų ir neigiamų požymių. Ir čia sovietinis gyvenimas turi daug pranašumo būti karikatūriškai - juokingas, vargingai - liūdnas ir gaudžiai - apgalėtinas. Mat, sovietiniai žmonės gyvena nenatūraliai besitvarkančioje santvarkoje. Kiekvienam individui priskiriamai idealai, kova dėl utopijos ir pasiaukojimas...

Bet žmonės yra žmonės. Komiškoji "kova dėl komunizmo" eilinėje buityje išvirsta į "kombinacijas dėl išlikimo". Kada spauda, užspringdama dėl pigaus patoso, rėkia apie Mažeikių naftos rafinerijos statybą, Rokiškyje vis nėra ir nėra... vyniojamojo popierio. Į aliumuojančius parduotuvių reikalavimus tiekimo bazės nuosirdžiai "atsirašo": popierio nėra! (Komjaunimo Tiesa, Nr. 216).

Padėti šitai vaizduoja korespondentas iš Rokiškio: "Eina keliu vyriškas, o pavymui -- pulkas šunų. Mat, žmogus nesė gabalą... mėsos, pirkto parduotuvėje. Pavogė? Pasirodo, krautuvė neturėjo vyniojamo popieriaus, todėl pirkėjui karbonadą teko nešti rankoje. Štai tau ir kova už sanitariją, už aptarnavimo kultūrą!"

Taip vadinamoji "aptarnavimo kultūra" pilna properšų ant kiekvieno žingsnio, ant kiekvieno posūkio. Štai jums, iš to pat laikraščio Ignalinos kavinės vaizdelis:

"Virėjos dirba bekepuriai, nesutvarkytai šeriami santvarkos proplaukais, stalai nešluostomi, grindys nešvarios, salėje mėtosi tuščios dėžės... virtuvėje kulinarijos ir ypač konditerijos

gaminis spiečiais atakuoja vabzdžiai ir net... žvirbliai, kurie iškrenda pro atviras angas lubose ir virėjų draugijoje jaučiasi visai neblogai".

Gal būtų tai išimtis? Visai ne! Tai nerūpestingumu, aplaidumu ir tingumu persmelktos sistemos esminė žymė. "Rokiškio rajono Kamajų ir Bajorų maisto prekių parduotuvėse vasarą šeiminkauja musės. Kovoti su ligų platintojais prekybininkai nesistenčia. Nejaugi apsirato?" dejuoja korespondentas iš Rokiškio.

"Beveik visose Alytaus visuomeninio maitinimo įmonėse nešvariai plaunami indai", pildė korespondentas "aptarnavimo kultūros" technika.

"Daug netvarkos patalpose, į kurias klientai paprastai nepatenka ir pretenzijų pareikšti negali. Bet argi dėl tos priežasties galima nevalyti sandėlių, auginti graužikus, ilgai saugoti gendančius produktus?" dūsauja sovietinės kasdienybės aprašinėtojai.

Visiškai teisingai! Kiekvienas privalo dirbti sąžiningai. Bet žudančioji sovietinės kasdienybės realybė nėra "graužikų auginimas valgyklų sandėliuose", bet režiminį grauzikų tukimas valstybės rikiavimo centruose. Čia yra esminis ir pirminis visų blogybių šaltinis. Tarp skambių ir pamišėlių šūkių ir "lo-tos rafinerijos statybą, Rokiškyje vis nėra ir nėra... vyniojamojo popierio. Į aliumuojančius parduotuvių reikalavimus tiekimo bazės nuosirdžiai "atsirašo": popierio nėra! (Komjaunimo Tiesa, Nr. 216).

Padėti šitai vaizduoja korespondentas iš Rokiškio: "Eina keliu vyriškas, o pavymui -- pulkas šunų. Mat, žmogus nesė gabalą... mėsos, pirkto parduotuvėje. Pavogė? Pasirodo, krautuvė neturėjo vyniojamo popieriaus, todėl pirkėjui karbonadą teko nešti rankoje. Štai tau ir kova už sanitariją, už aptarnavimo kultūrą!"

Taip vadinamoji "aptarnavimo kultūra" pilna properšų ant kiekvieno žingsnio, ant kiekvieno posūkio. Štai jums, iš to pat laikraščio Ignalinos kavinės vaizdelis:

LIETUVIŠKOJO GYVENIMO NUOTAIKOS

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ ĮNAŠAS KULTŪRINIAME IR VISUOMENINIAME GYVENIME

Kalbant apie ne eilinių asmenų kultūrinius bendravimus ir bendradarbiavimus pravartu prisiminti a.a. prof. Z. Ivinskio įspėjantįs žodžius: "Manetiesiog nervina faktas: dail. Alf. Krivickas šią vasarą buvo oficialus okup. Lietuvos dailininkų svečias, ten buvo paroda etc., etc. Grįžo, kiek girdėjau, didele patenkintas. Pagal Lenino tezę, menininkai lengvai paperkami. Vakar jau patyriau, kad Krivickas yra jau išrinktas Studijų Savaitės meninių pareiginių komisijon. Vėl jis organizuos knygų parodą, kuri tebus sovietinių knygų paroda..." (Į Laisvę, 1972 m. rugsėjo mėn. nr. 55).

O mūsų JAV menininkai yra išdidūs. Neseniai įvykusiame New Yorko dailininkų sąjungos 20 m. minėjime kilo ginčų sulietuvių visuomenę, kurią mūsų dailininkai apibūdino kaip žemos dvasios, nesugebančią suprasti jų dabartinės kūrybos. Ypač buvo pasisakyta prieš medicinos gydytojus, būtent: "daktarai turtingi pinigais, o dailininkai dvasia".

Bet publikos daugumai atrodo, kad prie medicinos daktarų reikėtų ilgiau sustoti, reikėtų didesnę studijos jų darbams ir dvasiai charakterizuoti, tikti, jog ateities istorikai tai padarys. Ar ne jų profesijos žmonių buvo daugiausia Lietuvos atgimimo skleidėjų ir darbuotojų tarpe? Pav. Basanavičių, Kudirką, Šiupą dar gerai žino senieji ir jaunieji lietuviai, o po jų eilė visą laiką tęsiasi iki pat šių dienų.

Ar ne med. daktarai suorganizavo milijoninį fondą, kuris iš procentų per 10 metų lietuvių kultūriniam reikalams jau išmokėjo 226,000 dol. Leidžiant "Lithuania 700 Years" anglų kalba veikalą apie Lietuvą taip pat mūsų gydytojai suaukojo didžiąją dalį sumos, itin daug pasidarbo aukomis ir platinimu dr. V. Paprockas ir a.a. dr. V. Ramanauskas. To veikalo reikalingumą ir naudingumą parodo tai, kad reikėjo išleisti net trečiąją laidą, kuri šiomis dienomis grįš jau iš ryšyklos. New Yorko lietuvių gydytojų draugija įgalino išleisti A. Budreckio studiją 1941 m. sukilimas anglų kalba. Taip pat newyorkiečiai gydytojai išleido studiją apie 1-į New Yorko miesto mokytoją, kuris buvo lietuvis, med. gydytojas Karolius Kuršius.

O kiek tūkstantinių premijų iš dalino vien Ohio daktarai lietuvių kultūros srityje pasidarbovusiems asmenims. Vieną iš pastutiniųjų premijų New Yorko LG Korporacija Fraternitas Lituanica buvo paskyrusi 500 dol. premiją, kurią laimėjo B. Pūkelevičius už eilėraščių tautiniais motyvais, o dabar jau paskirta 500

kal, girtuoklėliai (iš apmaudo), pasidaro tikrais režimo produktais. Šiuos žmones sovietinis režimas demoralizavo. Tačiau sovietinė spauda, kaip tik šiuos nelaiminguosius vadina "sandėlių graužikais", o ne partinius galiūnus, suėmusius savo saujon politinę ir militarinę šalies vienvaldystę.

Nemirtingasis Vincas Kudirka, savo satyrose palietė vietos Kruglodurovus, bet palietė ir carizmą, siunčiantį Lietuvon kruglodurovus. Šitos dorybės nėra prorožimi-nėje spaudoje lietuvių kalba. Bijo kudirkinės drąsos ir užsieniniai bimbos ir jokubkos. Jiems, dėl rublio, parankiau su kruglodurovais...

Ties sovietine realybe sustojus, regima tikra sovietinė pelkė, kurion palengva grimsta deformuoti, demoralizuoti žmonės. Tai sovietinio režimo "nuopelnai".

dol, už muzikos kompoziciją to eilėraščių žodžiams.

Čia pravartu pacituoti B. Pūkelevičiūtės ką tik pasakytus žodžius lietuvių gydytojų korporecijai:

L. Gydytojų Fraternitas Lituanica korporacija per 65-rius metus telkė apfink save lietuvių šviesuomenę ir yra tikrai užsi-grūdiniusi organizacija kovoje su rusiškuoju imperializmu. Okupantas neliko Tamstoms skolingas: daug šviesios atminties gydytojų iš Jūsų tarpo buvo išplėsta, paliekant Jūsų brolijai gilią, skaudžią žaizdą.

"Idant nepamirštumė -- lest we forget": dažnai rašoma ant vainikų žuvusiems už tėvynę, perpinant juos violetiniais kaspinais ir raudonom aguonom. Todėl giliai jaudinanti yra ir Jūsų pastanga -- kalbėti apie mūsų tautos skriaudas, idant niekas jų nepamirštų.

Lietuvių tauta, jos liaudis, kai mas -- visados buvo savo žemei ištikimi.

Lietuvos nelaimė yra jos "neva šviesuoliai", anot poeto Pranciškaus Vaičiūčio "vyrai puse apšviesti". Kaip ir Vaičiūčio laikais, lygiai taip ir dabar, okupantas stengiasi palenkti savo pusės šviesuomenę. Ir dažnai pasitaiko, kad "puse apšviestam" -- neberūpi Lietuvos vargai, nors jis būtų ---

... tikras mūsų tėvynės vaikas Pabaigęs aukštus mokslus, jau nepaikas, išreiškiantis kosmopolitizmus.

Stačiai paradoksiau, kad rusai ir tais laikais, ir dabar skelbia kosmopolitizmą. Nes, tur būt, nėra pasaulyje tautos, mažiau kosmopolitiškai nusiteikusių už rusus...

Mano supratimu, tikras šviesuolis negali nesuprasti, kas vyksta Vaičiūčio laikais ir kas vyksta mūsų Lietuvoje. Tikrai "puse apšviestas", tikrai "pusinteligentis" -- pasimetė rusų pinklių raizgynėje.

Šalia viso to prabėgoms pamintų gydytojų įnašų, ar ne jų rezidencijas daugiausia puošia ir lietuvių dailininkų kūriniai? Žinau, dailininkai pasakys, kadangi daktarai turtingi, tai ir dalina pinigų, bet į tai yra ir atsakymas, jog tikrai taurios ir kilnios dvasios žmonės rūpinasi savo tautinės kultūros puoselėjimu ir išlaikymu, o žemos dvasios visuomenė kiekviena proga greit paperkama ne tik materialinėm gėrybėm, bet net ir komplimentais.

Kodel tokios diskusijos tarp visuomenės ir dailininkų kilo? Tikriausiai todėl, kad dailininkai įrodinėjo, jog lietuvių visuomenė jų modernistinių kūrinių nesupranta, parodų nelanko, nenori pripažinti lietuvių dailininko pilnutiniam ir laisvam išsiskleidimui, varžo į jį savo pageidavimais kurti tautiniais motyvais, kad menas nėra vien tik gyvenimo pagrąžinimui, bet ir jo tikrovės atskleidimui.

Manau, visuomenė sutinka, jog dailininkas savo kūryboje siekia ne vien grožio, gėrio, šviesos, nerėdamas gyvenimą padaryti gražesniu, bet stengiasi taip pat atskleisti ir gyvenamo laikotarpio kasdienybę, paliekant kūrybinis pėdsakus ateinančioms kartoms, kad jie žinotų, jog ne viskas buvo taip gražu ir didinga mūsų generacijos amžiuje. Tačiau, tą atvirą pilką gyvenimo tikrovę matome savo kasdieniniame gyvenime kiekviename žingsnyje ir visomis jėgomis stengiamės iš jos pabėgti, pakilti aukščiau, taigi ir savo rezidencijas puošdami stengiamės tą kasdienybę pagražinti. Jei bandomė įsigyti me no kūrinių, tai ieškome jame aukštesnio gyvenimo momentų atskleidimo, anaipol, ne baronų turgaus, kaip vieno dailininko simpoziume buvo ironiškai pareikšta.

Vienoje parodoje girdėjau tokią dailininko aiškinimą lankytojams: "tai vaizduoja piktą dvasių kovą užvaldyti žmogaus sielą". Kitas dailininkas kolegų kūrinių parodoj taip apibūdino: "Aš čia matau tikrą karvės pi-

EMILIJA ČEKIENĖ

va". Dar kitas sako: čia Brooklynio šiukslyno tvora. Dar kito kūrinio savininką paklausus, gavau atsakymą: "Reiškia tą, ką jūs matote". O aš mažiau tik rašalo buteliuką smarkiai tēks tą į sienoje kabantį baltą popierių.

Na, žinote, nei vienas žmogus negali visur ir visko suprasti, mes labai gerbiame savo dailininkus, bet... nei karvės pilvų nei piktų dvasių, nei šiukslynų į savo namus nešti nenorim, nes nuo tokių "vertybių" ir taip sunku apsiginti. Jei pačių dailininkų akys kolegų ar savo kūrinių se toj grožį temato, tad kokio įvertinimo galima tikėtis iš eilinio žmogelio akių ir supratimo, kuris ateina į parodas ieškodamas grožio ir gėrio, tikėdamas bent porai valandų pakilti aukščiau kasdienybės.

Dėmesio vertas ir kitas dailininkų išdidumo pažymys prieš visuomenę, tai dažnas kartojimas, jog mes kuriame ne paviršiumi, ir tai gilina tarp abiejų pusių skilimą, nes atvirai kalbant, vieni be kitų gyventi nega-

DIDŽIOJI KLAIPĖDOS KRAŠTO SUKAKTIS

K. Pažemėnas

Šio sausio mėnesio 15 dieną sukanka 50 metų nuo mažosios Lietuvos dalies -- Klaipėdos Krašto išsilaisvinimo iš I-o pasaulinio karo sąjungininkų "globos" ir susijungimo su Didžiąja Lietuva, nuo kurios jis ilgus amžius buvo atskirtas.

Tai labai svarbus ir brangus mūsų istorinis įvykis. Nekalbant jau apie giminystės jausmus, kai nuo amžių lietuvių gyvenamų žemių brolijai ir sesės suėjo į vieną šeimą, tų dviejų kraštų sujungimas turėjo didžiulę reikšmę abiem pusėm. Vokietijos imperijos užkampy merdėjęs Klaipėdos Kraštas įjėjęs į Didžiosios Lietuvos lietuvių šeimą tapo pirmąjį Lietuvos avanpostu susisiekiant su plačiuoju pasauliu, greit išaugo ir praturtėjo.

Klaipėdos Krašto reikšmė Lietuvai neįkainuojama. Jis atidarė mums jūrų kelią į pasaulį, praplėtė Lietuvos žemių ribas, prijungė prie lietuvių kamieno vargusias svetimųjų globoje mūsų tautiečius ir per jūrų prekybą sustiprino Lietuvą ekonominiškai ir padarė ją jūrų valstybę.

Šią svarbią lietuvių tautai aukštinio jubiliejaus sukaktį reikliai iškilmingai ir plačiai paminėti. Visos organizacijos ir visi tautiečiai turime prie šio įvykio prisidėti. Ne kiekvienais metais galime tokio jubiliejaus sulaukti. Teisybė, laiko kaip ir nebėlioka tokiai didelei sukačiai gerai pasiruošti. Bet nebūtinai minėti mas turi būti sutapatinamas su įvykio data. Galime išstisus šiuos metus laikyti Klaipėdos Krašto metais, kaip 1930 metai buvo pavadinti Vytauto Didžiojo metais ir visus metus vyko minėjimai.

Paprastai svarbių įvykių minėjimuose daroma savo žygių apžvalga ir savo darbų ataskaita. Svarbu, kad apie įvykį sužinotų ne tik minėjimo dalyviai, bet ir lietuvių gyvenamų kraštų plačioji visuomenė, tam tikslui pasinaudojant visomis susižinojimo priemonėmis.

Šio minėjimo proga neturime užmiršti ir didžiosios dalies Mažosios Lietuvos žemių tebesančių už dabartinių Lietuvos sienų. Karą laimėję 2-o pasaulinio karo sąjungininkai, pripažindami, kad Mažoji Lietuva turi lietuvišką etnografinį pagrindą, bet šiaurinę jos dalį atskyrė ir laikinai pavedė valdyti Sovietų Sąjungai. Kaip už Lietuvos ribų likusių etnografinių lietuviškų žemių taip ir pačios Lietuvos likimo klausimas laukia sprendimo. Kol tas laikas ateis reiklia tam sprendimui ruošti.

Minėjimai svarbių tautos įvykių yra viena iš to pasiruošimo priemonių.

Neseniai apie Mažąją Lietuvą keliais atvejais buvo prisiminta mūsų spaudoje, spalio 31 dienos Drauge Eltos buvo rašoma

lime. Nei vieno kūrėjo nuotikos nei kūrybinių poleikų nepakelia kūrinių neiškelia iš stūdijos į platų pasaulį.

Neseniai buvo New Yorko paminėta dail. P. Puzino mirties sukačiai ir jo kūryba. Kalbėtojas užakcentavo, kad tikrai menas žinovi tegali vertinti meno kūrinius. Mes gerai žinome, kad įvairius darbus kritiškai bei moksliškai vertinti gali tik tų sričių profesionalai. Visuomenė, parodų lankytojai turi tačiau pilną teisę vertinti savo akimis. Štai New Yorko Broadway teatre naujai pastatė veikalą "Lystrata" pagal graikų Aristophanes su garsiais artistais ir režisieriais. Profesionalai kritikai puikiai įvertino, bet publika nesidomėjo ir potrijų pastatymų iš repertuaro buvo išimtas, negi vaidins tuščiomis sienoms, tikslai tam, kad menas tarnautų menui, o ne žmonėms.

Kalbant apie vertinimo teisę, išeitų taip, kad negalėtume pagal savo skonį pasirinkti perkant sau drabužį, jeigu nesame madų kūrėjai ar siuvėjai, o tik vartotojai. Taip pat neturėtume teisės restorane užsisakyti mėgiamą patieklą. Jeigu tau nepatinka, tai reiškia neišmanai, nes nesi profesionalas virėjas. Ką padėjo, tą ir valgyk, ką užvilko, tą ir dėvėk. Likume profesionalų vergai.

apie Mažosios Lietuvos pietines ribas prieš 1709-11 metų marą ir po jo. Ten rašoma, kad Lietuvos Tyrinėjimo Instituto ir okupuotos Lietuvos Mokslų Akademijos duomenys šiuo klausimu maždaug sutinka.

Taip pat pereinų metų lapkričio mėnesio Kary A. Budreckis rašė apie Prūsijos karaliaus nuo 18 am. vidurio iki 19 am. pradžios leistus Prūsų kariuomenėi įsakus vokiečių ir lietuvių kalbomis, nes tuo laiku Prūsijos kariuomenėje nuolat buvo apie 30,000 pašauktų lietuvių karių. Mažoji Lietuva įsakuose ir valstybiniuose raštuose ir buvo vadinama Litauen.

Yra aiškus duomenų įrodančių Mažosios Lietuvos žemių lietuviškumą. Trys senprūsijų gentys: Nadruviai, Skalviai su Ragainė, Šambai su Karaliaučium, Upės: Žeimena, Alna, Ungura. Gyvenvietės: Labguva, Vėluva, Girduva, Pamaris, Cembos pusiasalis ir kiti mūsų giminių senprūsijų duoti vardai.

Mūsų uždavinys kiekviena proga informuoti pasaulį apie mūsų etnografinės žemės ir ruošti dokumentuotą medžiagą. Gal ateis laikas, kuomet galėsime pareikšti pretenzijas į mūsų etnografinės žemės, šiuo metu kaimynų išgrobstytas.

LOS ANGELES

KLAIPĖDOS ATVADAVIMO 50 METŲ SUKAKTIS

Los Angeles mažlietuvių ruošia minėjimą, kuris įvyks sausio 21 d., 1:30 val. Tautinių namų salėje, 3356 Glendale Blvd., Los Angeles. Mažosios Lietuvos, kaip Klaipėdos kraštas taip ir Karaliaučiaus sritis ir dabar yra ypatingoje padėtyje. Tuos klausimus nagrinėja prof. J. Kupronis, o paskutinis Klaipėdos komendantas pulk. J. Andrašius pasakos, kaip Hitleris užėmė Klaipėdą 1939 m. Bus Klaipėdos krašto parodėlė ir trumpa meninė dalis.

WANTED AT ONCE
JOURNEYMAN
DIE MAKERS
ON PROGRESSIVE AND SHEET
METAL DIES.
Must be able read blue prints.
1ST & 2ND SHIFTS.
DEARBORN, MICH. LOCATION
Call 513-581-7500 ask for Mr. RAY
(4-10)

PUNCH PRESS SET UP
Needs qualified applicants, capable
of reading prints, to set up large and
small presses for short run work.
AUTO CITY DIV. OF LSI
4600 Nancy. (Off Ryan near 6 Mile)
Detroit, Mich.
313-893-3000
An Equal Opportunity Employer
(4-6)

KODĖL VOKIEČIAI PRALAIMĖJO RYTUOSE (4)

1942 metų ankstyvą vasarą vokiečiams pasitaike puiki progą pakeisti savo politiką. Į jų rankas pateko generolas leitenantas Andrėjus Vlasovas. Jo vadovaujama 20-ji sovietų armija bendroje maršalo Žukovo vadovybėje sėkmingai sustabdė vokiečių dalis prie Maskvos ir už tai jis buvo sovietų propagandos labai išgarsintas.

Mes greitai sužinojome, -- rašo generolas Gehlenas, -- kad Vlasovo svajonė buvo vadovauti rusų išsivadavimo armijai. Dar tebedūdamas nelaisvėje jis pasirašė atsisaukimą į rusų karių bėgti vokiečių pusėn. Dešimtys tūkstančių jo šaukimosi paklausė. Visa tai tik patvirtino Gehleno ekspertų ankstyvesnės pažiūros. Jų pasiūlymai tas nuotaikas išnaudoti rado atgarsio aukštesnių viršininkų tarpe. Vlasovo garbei reikia pasakyti, kad jis nė vieną momentą neslėpė, kad savo talka jis nenoris patarnauti vokiečiams, bet turįs galvoje tik pačių rusų interesus, progą išsivaduoti iš komunizmo.

Hitleris sutiko Vlasovą išnaudoti tik propagandai, bet neleido laikyti pažadų duotų perbėgantiems rusams į vokiečių pusę. Vokiečių karininkai, kurie derėjosi su Vlasovu, jam pranešė Hitlerio nusistatymą, bet savo pasiryžimo paversti jį sąjungininku neatsisakė. Jie įtikinėjo Vlasovą, kad esamoje situacijoje greičiausias kelias nugalėjimui ir Stalino ir nacių vadų kvailumo yra jo, Vlasovo, prisidėjimas. Po ilgo dvejojimo Vlasovas sutiko. Prasidejo vadinas "Vlasovo sąjūdis". Tas sąjūdis buvo tik vienas tragiškas akmuo karo mozaikoje ir galima ginčytis, ar jis būtų ką padėjęs, jei ir būtų pasisekę, nes tuo laiku JAV jau buvo pasiruošusios į karą įsimaistyti visą savo galybę.

Vlasovas buvo atkelstas į Vyriausią Karuomenės Vadovybę (OKW), paleistas iš nelaisvės ir jam duota galimybė sudaryti savo štabą. Hitleris nedarė tam jokių kliūčių, bet tik propagandos sumetimais. Faktinai jau nuo pat karo pradžios buvo skelbiama, kad karas vedamas išsivadavimui iš komunistinio jungo. Iki 1943 m. tam tikėjo ne tik pavergtos tautos, bet ir patys vokiečių kariai fronte. Tik 1943 metų pradžioje visiems paaiškėjo, kad ta propaganda neturi nieko bendro su tikrove.

Vlasovas buvo paskutinė viltis rusams šia pus ir anapus fronto linijų. Gehleno šnipai sužinojo, kad maršalas Rokosovskis tik laukia progos pereiti vokiečių pusėn. Ta proga Gehleno pastangos privesti prie vokiečių politikos pakeitimo sulaukė daugparamos iš buvusio vokiečių ambasadoriaus Maskvoje von der Schulenburg, bet negavo pritarimo iš Ribbentropo.

Lygiai taip pat nepradėjo ir Gehleno pasiūlymai griebtis naujų medų kovoję supartizanais. Hitleris juos išakė šaudyti, nepaisant to ar jie nori pasiduoti ar ne.

Iš visų didžiųjų nacių vadų tik iš Pabaltijo kilęs Rytų Ministeris Ro-

senbergas buvo įtikintas reikalu pakeisti politiką, tačiau jis greitai buvo nutildintas paties Hitlerio kuris 1943 metų birželio 8 d. Berchtesgadene, kalbėdamas tuo reikalu su generolais Keitelu ir Zeitzleriu, aiškiai pasakė: "Vieno dalyko turime išvengti, būtent, kad kas nors mūsų pusėje negautų neteisingos idėjos. Mes turime praveisti aiškią liniją tarp priešui nukreiptos propagandos ir to, ką mes pasiryžę padaryti".

Be jo palaiminimo buvo sudaryti 176 pagelbiniai batalijonai, kurių tarpe, Gehleno duomenimis, lietuvių buvo 3. Be to, dar buvo 6 lietuvių sargybų kuopos.

(Bus daugiau)

PASADENOS ROŽIŲ PARADAS

Algirdas Gustaitis

Pasadena, visiškai greta Los Angeles, sausio 1 d. kasmet surengia didžiulį, nepaprastą grožio pasirodymą, Rožių parada. Įvairios bendrovės, miestai, valstijos parengia didžiulius vaiznuojančius daiktus, juos įvairiausiai išdėkorodami, skirtingiausiomis figūromis, žmonėmis, augalais, paukščiais, lėktuvais, traukiniais, automobiliais, dramblių, žuvimis ir t. t.

Kiekviena tokio pastato dalis privalo būti iškloti tikromis gėlėmis, ir juose turi būti tikrų rožių. Ir sausio 1 d. rytu tie važiuojantys puošmenų vežimai, pajuda Pasadenos miestelio gatvėmis. Ant kiekvieno jų yra žmonių, dažniausiai gražių, jaunų merginų, puikiai pasipuošusių. Dalyvauja daug didelių orkestrų, kuriuos, dažniausiai, sudaro gimnazijų, universitetų grupės. Tokie orkestrai, šauniai, spalvotai papuošti, vadovaujami mikelių, patraukliai, spalvingai apsirežusių merginų, turi po šimtą, du šimtus ir net tris šimtus muzikantų.

Tarpuose joja gerai apmokytai raiteliai su puikiais žirgais, apdengtais puošmenimis, padarytais iš tikro sidabro ir kt., katinuojantieji daug tūkstančių dolerių.

Neįmanoma pilnai aprašyti Pasadenos Rožių parado dekoratyvumo, spalvingumo, grožio. Apie tuos Rožių paradus žino ne tik visos JAV-ės, ir šiemet buvo atstovai, su puikiais vežimais, orkestrais, raiteliais iš Meksikos, Kanados, Virginijos salų.

Rožių paradi vadovauti parenkamas koks labai žinomas asmuo, šiemet parado didžiuoju maršalu buvo filmų žvaigždė John Wayne. Jis su žmona ir trimis vaikais važiuo puošniu automobiliu.

1973 m. sausio 1 d. Pasadenoje įvykęs 84-tas Rožių paradas buvo skirtas filmų atsiminimui, atiduodant garbę JAV-bių filmų pramonei už jos padarytą didelį įnašą žmonių pramogai.

Nemaža didžiųjų vežimų buvo padaryti garsių filmų ar filminių scenų, charakterių, artistų garbei.

Visi puošnūs vežimai, ilgi, aukšti ir platus, buvo išpuošti tikrom gėlėmis (jokių gėlių imitacijų neleidžiama naudoti, ir

tai atitinkami tikrintojai stropliai prižiūri). Vienas tokių Rožių parado vežimų buvo papuoštas daugiau negu 10,000 rožių, apie 1,500 orchidėjų ir daugybę kitokių gėlių, visas meniškai sudėstant, tarsi išsiuvinėjant kokiame gobelene.

Rožių paradi renkamos gražuolės ir jų žiūrėti karalienė Salli Ann Norem, lydimi šešių gražuolių, tam momentui pavadinant princesėmis, puošė parinktą vežimą. Kitur spindėjo 1973 m. Miss America Terry Anne Meeuwsen, iš Wisconsin.

Dalyvavo 22 orkestrai, suvirš 3,500 muzikantų. Rožių parade pravažiavo 59 tokie didžiuliai, gėlėmis išpuošti, vežimai, Jono 230 raitelių. Iš Kanados dalyvavo karinis orkestras, pasipuošęs ištaigingais kiltis ir tunikomis, gromami skotiškas melodijas.

Pasadenos gatvėse Rožių parada stebėjo apie milijonas žmonių, kurių uolėsnieji šilagatvius buvo nusėdę jau iš gruodžio 31 d., tenai kap įmanydami šildėsi kelios televizijos stotys spalvotai rodė, ir vien JAV-se tą nuostabią spalvotą ir gražią programą stebėjo, spėjama, ne toli šimto milijono žmonių. Tą programą televizijos aparaturose galėjo matyti ir kai kurios Kanados, Meksikos vietos, bei kai kurios salos vandenynuose. Gal davė ir toliau užėjusius.

Rožių parade atskirame automobilyje važiuo ir JAV-ų prezidento žmona Mrs. Nixon.

Ar negalėtų ir lietuviai padaryti savo puošnų vežimą Rožių paradi? Los Angeles Lietuvių Bendruomenė ar ALT galėtų tokią galimybę pasvarstyti. Pini giniai būtų sunku, bet galatsiras jų stiprių rėmėjų.

Sumanymų, ypač didelių, labai lengva atsižadėti, kaip ir labai sunku juos įvykdyti.

WANTED AT ONCE
1ST CLASS SKILLED
FITTER—LAYOUT MEN
FABRICATORS

Experienced, excellent fringe benefits, high hourly rate. East Side. Day shift.

Apply in Person
NON — FERROUS
METALS
21721 Tungsten Rd.
Cleveland, Ohio (99-8)

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Detroito skyriaus nariai metiniame susirinkime 1972 m. gruodžio 17 d. Sėdi iš kairės: Antanas Grinius, Alfonsas Nakas, Vytautas Alantas, Marija Sims ir Kazys Karvelis. Stovi: Alfonsas Žiedas, Petras Januška, Vytautas Kutkus, Viktoras Perminas, Robertas Selenis ir Jonas Kriščiūnas. J. Gaizūčio nuotrauka

DETROIT

• SLA 352 kuopos susirinkimas, įvyks sausio 7 d. Lietuvių Namuose, atsilankusiųjų narių skaičiumi nebuvo gausus, bet labai gyvas. Susirinkimą pravedė kuopos pirmininkas Petras Januška, sekretoriavo Henrikas Dūda. Finansų sekretorės E. Jodinskienės, išdalininko A. Noraus ir išdolininkas E. Trimeris sergės ir dar tebesąs ligoninėje. Dėl jo ligos išdolininkas negalėjo patikrinti knygų ir sudaryti metinių raportų. Raportai bus pateikti ateinančiame susirinkime, vasario 4 d., 12 val. Lietuvių Namuose.

Šiame susirinkime buvo įvesdinta nauja kuopos valdyba ir išrinkti į Detroito Lietuvių Organizacijų Centrą atstovai: Petras Januška, Birutė Januškienė, Feliksas Motuzas ir Antanas Grinius.

Amerikos Lietuvių Tarybai vasario 16 d. minėjimo proga paskirta auka \$20.00 ir Lietuvių Radijo savaitės proga, radijo valandėlėms "Lietuviškos Melodijos" ir "Lietuvių Balsas" po \$10.00. Susirinkimas po aptartų kuopos reikalų buvo uždarytas 1:35 val. Susirinkime dalyvavusius kuopos narius kuopos narė sesė Birutė Januškienė pavaišino kava.

• Meno parodos miesto centrinėje bibliotekoje "Lietuvių Kultūros Lobiai" rengėjai, Lietuvių Kultūros Klubas, Stasio Butkaus šaulių kuopos ir Lietuvių Bendruomenės — atstovai sausio 7 d. — šv. Antano parapijos patalpose turėjo posėdį ir nutarė duoti šiai bibliotekai \$100.00, kad ji pagal jų pristatytą sąrašą nupirktų šiai bibliotekai anglų kalba lietuviškų knygų. Pinigai ir tų knygų sąrašas bus įteikti sausio 10 d. bibliotekos vadovybei.

Paroda "Lietuvių Kultūros Lobiai" turi didelį pasisekimą. Ją lanko ne tik pavieni asmenys, bet ir ekskursijų daug atvažiuoja.

• Chicago's "Aidučių" ansamblis atvyksta Detroitan

ir vasario 16 minėjime, kuris įvyks vasario 18 d. Mercy kolegijos patalpose išpildys meninę dalį. Ansambliui vadovauja muz. Alice Stephen.

A. Grinius

BOSTON

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMAS

Į tradicinį 1973-jų metų sutikimą Tautinės Sąjungos nuosavuose namuose, kaip kasmet, susirinko gražus būrelis skyriaus narių su šeimom, jų prietelių ir bičiulių. Ponios daugumoje buvo pasipuošę balinėmis suknėmis, vyrai smokiniais, kas suteikė šventišką nuotaiką. Salė buvo skoningai dekoruota, grojo Juozo Bakšio, namų prižiūrėtojo, tvarkoma muzika iš magnetofono juostų.

Vaišių stalai tarp gyvų gėlių buvo apkrauti užkandžiais, paruoštais skyriaus ponij: O. Vilėniskienės, M. Lendraitienės, Dačienės, R. Griauzdienės ir kitų. Po kokteilio, kurį meistriškai paruošė ir pilstė svečiams į taures Gediminas Ambraziejus, visi persikėlė į viršutinę salę prie vaišių stalo. Čia skyriaus pirmininkas inž. J. Dačys visus pasveikino ir paprašė komp. Julij Gaidelį ir solistą Benediktą Povilavičių atlikti meninę programą. Šventiškoje nuotaikoje besivaišinant, solistas, akomponuo-

jant J. Gaideliui, padainavo keletą lietuviškų kompozicijų bei operų arijų, tuo sukeldamas svečių nuotaiką.

Peržengiant Naujųjų Metų slenkstį, buvo pakeltos šampano taurės. Pirm. inž. J. Dačys trumpu žodžiu visus pasveikino, palinkėdamas kiekvienam asmeninę laimės 1973 metų eigoje, o mūsų pavergtai Tėvynei susilaukti laisvės ryto. Po to visų buvo sugiedotas tautos Himnas. Oficialiai programos daliai pasibaigus, visi pasklido po salę, pareikšti savo artimiesiems N. Metų linkėjimus, smarkesnieji pradėjo suktilis valso sūkurįje. Ir taip ligi ankstyvo rytmečio salė suposi muzikos ir lietuviškos sutartinės aiduose. Visų nuotaika buvo pakili, retas kuris leidosi link namų, juo labiau, kad oras Bostone sausio 1 d. pasitaikė nepaprastai šiltas, apie šešiasdešimt laipsnių šilumos ir saulėtas. Taip buvo sutikti 1973-ji metai, surengti Tautinės Sąjungos narių, savuose namuose, kurie paliko gražų prisiminimą visiems dalyvavusiems ateičiai.

J. V. Sūduvas

WANTED AT ONCE
JOURNEYMEN
OF
1ST CLASS SKILLED
MACHINISTS
ENGINE LATHE OPERATORS
MILLING MACHINE HANDS
JOB SHOP MACHINIST
O. D. GRINDER
For 2nd & 3rd shift. Must have 5
years experience. Benefits & overtime.
SUPERIOR ALLOY MACHINE
14500 South Industrial
Maple Heights, Ohio (3-7)

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAZEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRY S MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS

LAI DOJIMO I STAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRY S MODERNIOS KOPLYČIOS

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

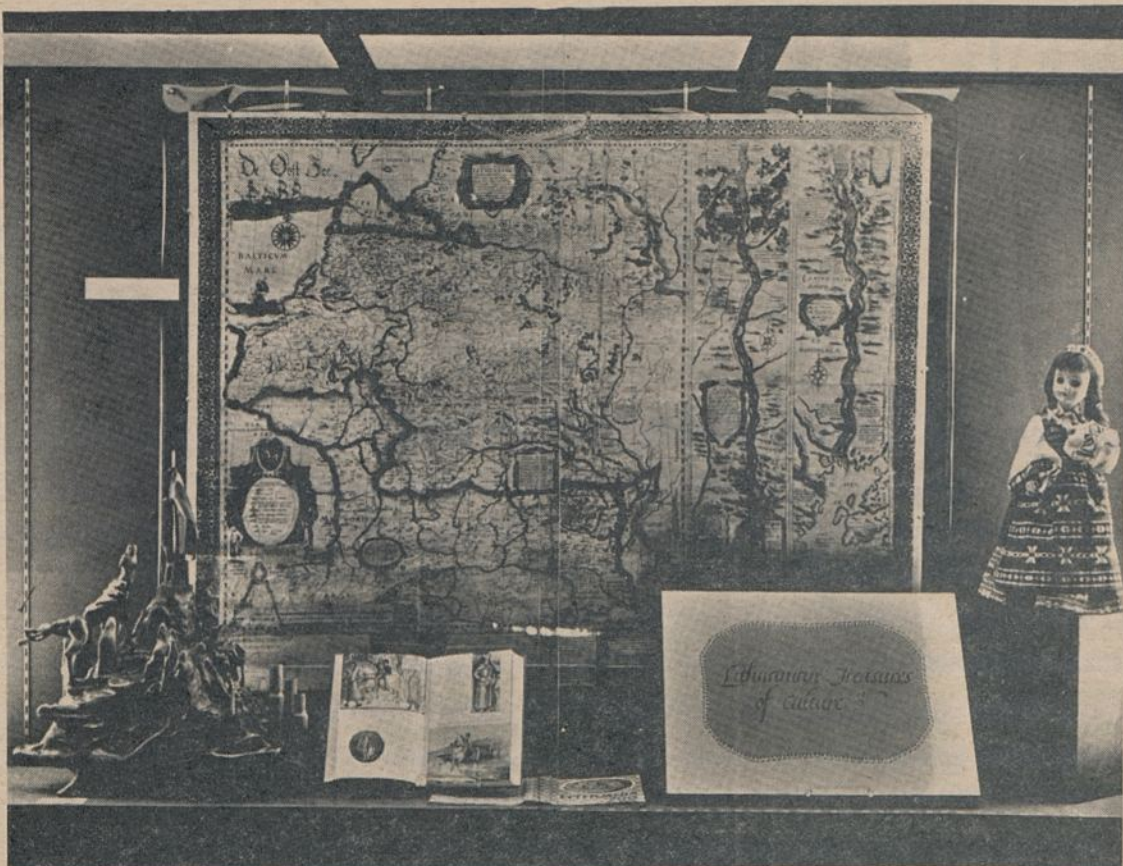
Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKE — ĮSITIKINSITE.

KŪRYBA IR MOKSLAS

Detroito Centrinėje Bibliotekoje nuo lapkričio 29 d. iki šių metų sausio 14 d. buvo surengta lietuvių kultūros lobių paroda, kurioje buvo išstatyta virš 210 eksponatų. Nuotraukoje viena iš parodos vitrinų, kurioje buvo iškabintas senas Lietuvos žemėlapis.

LIETUVIŲ KULTŪROS LOBIŲ PARODA Naujas detroitiečių kultūros žygis

Detroito lietuviai visuomenininkai bei kultūrininkai suorganizavo Centrinėje Bibliotekoje parodą šūkiu: Lithuanian treasures of culture -- lietuviškai -- Lietuvos kultūriniai lobiai (man rodos, būtų buvę tiksliau versti: Iš Lietuvos kultūros lobių). Mintį tokiaip parodai suorganizuoti iš-

VYT. ALANTAS

kėlė Detroito Lietuvių Kultūros Klubo pirmininkas Antanas Musteikis. Jis yra nuolatinis ir nepailstamas kultūrinių renginių organizatorius. Jis jau buvo prieš keletą metų suruošęs toje pačioje bibliotekoje lietuvių tautodailės parodą,

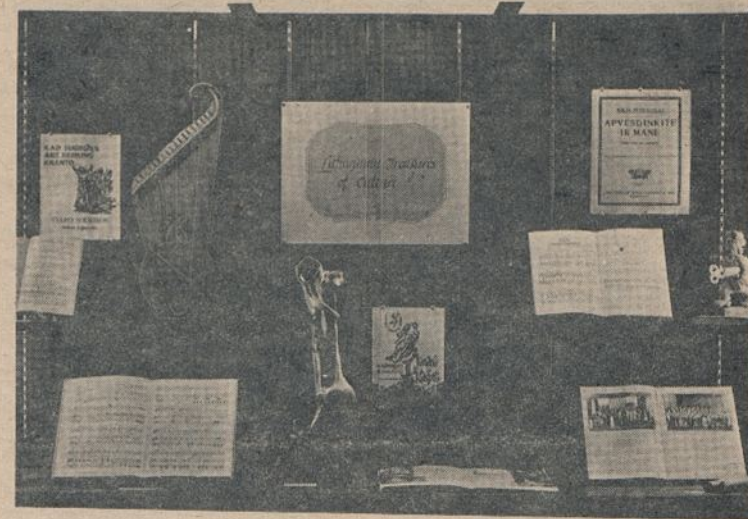
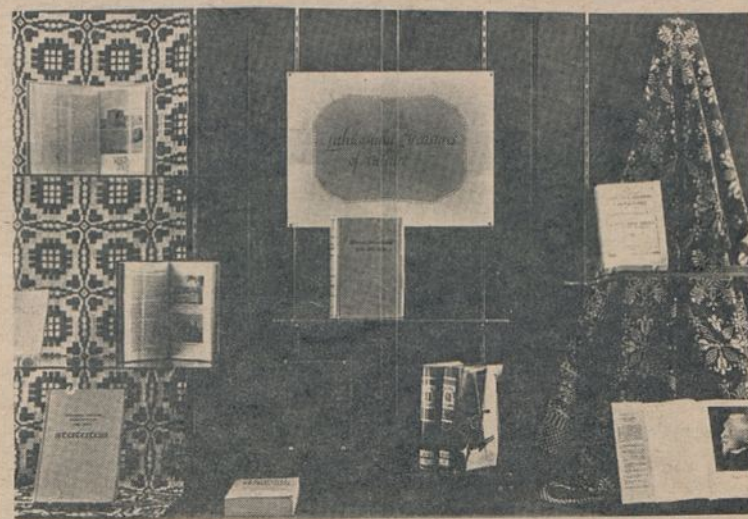
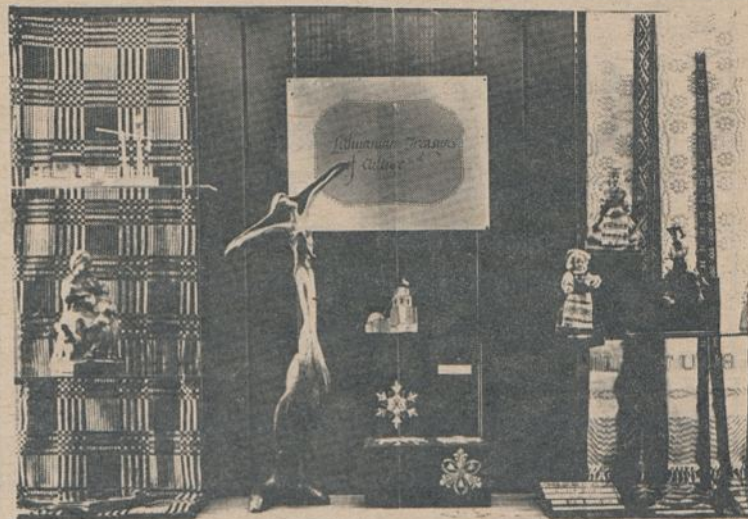
jis, galima sakyti, kasmet suorganizuoja Lietuvių Namuose vienos ar kitos profesijos žmonių pagerbimą, pav., lietuvių mokytojo, lietuvių ūkininko, lietuvių rašytojo, pernai buvo suorganizuotas Lietuvos universiteto suaktyvių minėjimą ir t.t.

Aš labai apsidžiaugiau, kad šįkart Centrinėje Bibliotekoje suruošta paroda nebebuvo pavadinta "lietuvių liaudies kūrybos" ar panašiai, o jai buvo duotas naujas ir imponantiškas vardas: Lietuvių kultūros lobiai. Kalbant apamai, man rodos, būtų pats metas baigti garsintis tik savo "liaudies" menu ne dėl to kad jis būtų nevertingas, bet dėl to, kad publikai susidaro išpuolis, jog mes, be "liaudies meno" nesugebame sukurti individualinio meno ir kultūros paminklų. Naujaip parodos pavadinimas ir pats eksponatų parinkimas nauju pagrindu yra sveikintinas faktas, ir aš ne kiek neabejoju, kad detroitiečių iniciatyva ir pavyzdys bus sektingas ir kitoms mūsų kolonijoms.

Kultūros Klubu vadovybė nutarė parodyti amerikiečių visuomenei įvairių sričių eksponatus, liečiančius Lietuvos praeitį, muziką, tautinius šokių, lietuvišką knygą, medžio drožinius, gintarą, pašto ženklus ir lietuvių kalbą. Eksponatų buvo surinkta kur kas daugiau (210), kaip kad galėjo tilpti devyniuose languose -- maždaug trečdaliui surinktų eksponatų pritrūko vietos.

Lietuvių kultūros lobius į vitrinas sudėstė parodų specialistė jauna, simpatiška mergina Dorothy Manty. Reikia pasakyti, kad išdėstė labai skoningai ir patraukliai akiai. Iš pačių eksponatų bei jų išdėstymo lankytojams iš tikrųjų susidarė išpuolis, kad lietuviai drąsiai gali pasirodyti kad ir išlepusiai publikai su savo kultūriniais lobiais. Reikia ir tai pastebėti, kad Detroito visuomenei gerai pažįstama Centrinės Bibliotekos didžioji Adams Strohm'o meniška ir meistriškai išpuošta salė sudarė labai tinkamą foną mūsų kultūros lobiams išryškinti: meno nuotaika sklido iš išdekoruotų salės sienų ir lubų, meno ir kultūros nuotaika lankytojams sklido ir iš lietuvių kultūros lobiais išpuostų vitrinų. Tad šią parodą aš kitaip nemokėčiau pavadinti, kaip kad lietuvių kultūros žygį į Detroito amerikiečių visuomenę, sakyčiau, į kultūringą visuomenę, nes Centrinėje Bibliotekoje visada knibda aibės studentų, kurių nemaža, be abejo, užkliūva ir Adams Strohm'o salėje.

A. Musteikis, aišku, nebūtų pajėgęs tokios parodos suorganizuoti, jei nebūtų turėjęs energingų ir pareigingų talkininkų. Sakysime, didžiulį eksponatų rinkimo darbą atliko nepailstama visuomenės veikėja ir kultūrininkė Stefa Kaunelienė ir taip pat pirmose visuomeninio, organizacinio bei tautinio darbo eilėse nuolat besidariusios Vincas Tamošiūnas, kuris, rinkdamas eksponatus, buvo net ir

Parodos vitrinos

Chicago pasiekęs. Aišku, parodą ruošiant dirbo ir daugiau talkininkų: žodžiu, tai buvo darnios talpos darbas, kuriuo mes, detroitiečiai, labai didžiuojamės. Mūsų kul-

tūros lobių parodymas amerikiečių visuomenei labai pasitarnavo lietuviškam reikalui, juo labiau kad ji susilaukė atbalsio ir amerikiečių spaudoje: Detroito didysis dienraštis Detroit News įdėjo su lietuvių nuotrauka gražų parodos aprašymą ir keletą kartų dėjo žinias apie parodą kultūrinių įvykių skyriuje.

Pastebėta kad detroitiečių susidomėjimas paroda buvo nemenkas. Publika ypačiai domėjosi gintaro dirbiniais, medžių drožiniais, o jaunimas daugiausia stovinėjo prie šokių vitrinų.

Oficialiai parodą organizavo Kultūros Klubas, Detroito Lietuvių Bendruomenė ir Stasio Butkaus šaulių kuopa. Visos tos trys organizacijos sušėdusios įteikė Bibliotekos direktorijai 100 dol. lietuviškoms knygoms pirkti.

Paroda užtruko nuo praėjusių metų lapkričio 29 d. iki šių metų sausio 14 d.

ŽVILGNIS ATGAL

J. S.

Jaunystė tolimu sapnu patapo,
Jaunystės metai pienėm nužydėjo.
Gyvenimą, kaip prirašytą lapą,
Nešuos pavargęs dulkina alėja.

O, rodos, vakar mažą baltaplaukį
Nešiojo, supo tėviškes laukai
Nerūpestingos dienos pienu plaukė,
Žaismu žėrėjo būsimi takai.

Juk, rodos, vakar bėgau paieškoti,
Kur leidos saulė, kaip ugnies kepurė,
Ir pamatyt, kaip debesys sparnuoti
Sumigs prie vakaro auksinių durų.

Tėvų dirvonuos valios iki valiai!
Ar matėte ant kelio smėlio pilį? —
Ten mėnesienoj vaikščiojo karaliai,
Žyniai ten mąstė sidabru prazilę.

Ar nematei, kaip tėvo pūdymais
Kasmet pavasaris sugrįžta vėliai,
Kaip gandras ratą rašo ties namais,
O karkluos supas švelnūs katinėliai?

Kai vakare į girią saulė gula,
Išeina mėnuo pasiskint žibuoklių,
Medum pakvipęs kvapas grežia sulą,
Ant stogo septynių žvaigždžių supuoklė.

Upelis šaukė, saulėmis patvinęs,
Išleidome laivus į patį tolio kraštą.
Ir išvažiavo burės popierinės,
Ir išvežė jos mūsų džiaugsmo naštą.

Negrįš laivai, negrįš iš vandenų.
Bet kiek mėnulių danguje sudilo,
Kiek nukeliavo kloniais rudenų,
Kiek kartų gandrai išlėkė per šilą!

Prasmenga tyliai metai į bedugnę,
Kaip sudaužytos laimės brangios šukės.
Tik atminimą, it Velykų ugnį,
Vis dar nešuos, vis dar šypsausi atsisukęs.

Šis eilėraštis, paimtas iš autoriaus, gyvenančio okupuotoje Lietuvoje, niekur nespausdinamų raštų rinkinio...

Parodos organizatoriai. Iš kairės: V. Selenis, parodų specialistė Dorothy Manty, S. Kaunelienė, V. Tamošiūnas ir A. Musteikis.

**BALTIJOS KVINTETO,
PAGARSĖJUSIO VAKARŲ EUROPOJE,
ir rašyt. ANTANO GUSTAIČIO
SATYRINĖS KŪRYBOS
VAKARAI-KONCERTAI
IVYKS MARIJOS AUKŠ. MOKYKLOS
AUDITORIJOJE, CHICAGOJE,
sausio 20 d., šeštadienį, 8 val. vak. ir
21 d., sekmadienį, 3 val. po pietų.**

Bilietai gaunami MARGINIUOSE, 2511 W. 69th St.,
Chicago, Ill. 60629, telef. (312) PR 8-4585.

Jaunimui ir studentams tik 2 dol. Koncertus-vakarus
rengia GRANDIES šokių išvykai į Pietų Ameriką
globoti komitetas.

**1972 METŲ "RESPUBLIKINĖS"
PREMIJOS OK. LIETUVOJE**

Faktinai ok, Lietuva yra karinė aneksuota provincija, prijungta prie Maskvos valdomų plotų. Propagandos sumetimais Maskva vadina ok, Lietuvą sovietinės respublikos vardu. Faktas lieka faktas, kad ok, Lietuvos biudžetas priklauso Maskvos jurisdikcijai. Kokias išlaidų pozicijas Maskva leis Vilniui turėti, tokios ir tebus biudžetinėje sąmatoje.

Tarp tokių "investicijų" yra "respublikinės" premijos. Jos teikiamos pagal tą pačią schemą, kuri įteisinta ir kitose sovietinėse, Maskvai pavaldžiose, "respublikose". Premijos teikiamos už literatūros, meno ir mokslo kūrinius. Nors tokia yra premijų specifika, jas skiria ne tu kultūros sričių žinovai, bet centrinis kompartijos komitetas, susitaręs su ministrų taryba. Esą, kandidatų premijoms pasiliko "literatūros ir meno premijų komitetas".

Kiekviena premija už kultūrinį nuveikimą yra teigiama reikiškų. Tos premijos ir ok, Lietuvoje tulkina premijuotiesiems ekonomiška atsigauti. Prestižo požiūriu, pasijunti reikšmingesniu sovietinėje visuomenėje. Čia neišvengiama praeities praeities propaganda, svarbu susikurti "pilietiška", tai yra, lojalų savo veidą. Svarbu ir neišsuduoti kuřiuo nors disidentinių sakinių, arba kritiškų žodžių kuriam nors kompartijos dekretui, brutaliai tramdantiam kūrybinę laisvę. Nesenai ok, Lietuvoje literatūros kritikas Kubilius gavo barti už "ne marksistinį talento atribojimą nuo klasinės pareinamybės".

Nežinome tybiudžetiniai tvarkomų "respublikinių" premijų sumų, tačiau, tenka galvoti, kad ir jos leis premininkams pasijusti kiek turtingesniais "beklasėje" sovietinėje visuomenėje.

Dailininkas Stasys Užinskas gavo premiją už savo darbus, kurie pateko į garsią iš caro laikų Tretjakovo galeriją, ir kitus kūrinius. Kai kurie jo paveiksai, minima, puošia Poltavos restoraną?

Dailininkė Domicelė Tarabildienė gavo premiją už estampus. Jos darbai susumuoti nuo 1947 metų. Premija paskirta už knygų iliustravimą.

Kompozitorius Juozas Karosas apdovanotas premija už vokalius kūrinius. Tai dainos mišriam chorui harmonizuotos, ar kompozitoriaus sukurtos pagal poetų libretus.

Kompozitorius Vytautas Barakauskas užsitaravo premiją savo kantata "Žodis revoliucijai". Žinant labai jau "pilietiška" poetą A. Drillingą, pagal kurio libretą sukurta simfonija, nesunku atspėti ir kantatos "pilietišku" mą.

Dramaturgas Kazys Saja -- negavo premijos už savo scenos kūrinius, kuriuose nemažai atspindi vakarinės dramaturgijos naujovės, bet už prozos kūrinių, už dviejų dalių apysaką "Ei, slėpkitės!" Apysaka parašyta 1971 metais. Ar šitoks dramaturgo veikalo ignoravimas ir būdingas pabrėžimas ne jo kūrybinio braižo, nėra netiesioginio sceninio naujoviškumo smerkimas? Partija nurodo, jau gerokai pagarsėjusiam dramaturgui, kur link kreiptinas jo talentas: didaktika ir pilietiškuatsiduodanti proza.

Gabus vertėjas, poetas, bet nevengias ir prozas, Aleksys

Churginas apdovanotas tikrai vertai. Premiją jis gavo už Dantės veikalų vertimą, kuriuos atliko 1968 ir 1971 metais. Taip pat už Goethes "Fausto" vertimą 1968 metais. Net nuostabu, kad už tuos milžiniškus darbus Churginas turėjo laukti premijos iki šiol.

Humoristė Vytautė Žilinskaitė, kurios trumpučius dalykėlius ir išėjviai jau atranda savo leidiniuose, (horribile dictu), gavo premiją už šimtaprocentinį "pilietinę" apysaką. Humoristė parašė knygą apie komjaunolius, vas prieš "fašistinius grobikus". Reikalas atsiduoda tikru pakaruoklišku humoru. Režimo tramdomas rusų humoristas M. Zoščenko nepasidavė. Jis, raginamas rašyti "pilietiška", nutilo. Vytautė Žilinskaitė, atrodo, pasuko į žanrą, kuris sovietuose neliks be premijų!

Mūsų skaitytojas gal būtų nežino, kad sovietiniu žargonu tariant, žodis "pilietiška" reiškia "praeities, protarybiniai". Tai dažnas terminas, vėliau ar kitaip vertinant autorių siužetus.

Šios premijos ok, Lietuvoje su daro tam tikrą laisvojo pasaulio kultūrinio gyvenimo spraksėjimo fikciją. Ypač tada, kada stengiesi pamiršti, kad premijos su teiktos kompartijos iniciatyva.

(n.š.)

**POSITIONS AVAILABLE LOCALLY
MACHINE REPAIR FOREMAN**
(experienced in machine repair, 3-5 years.)

MACHINE SHOP FOREMAN
(3-5 yrs. supervisory experience)
MACHINE SHOP FOREMAN
(3-5 yrs. experience, degree)

TOOL DESIGNER
(experience in design of jigs and fixtures)

PATTERN FOREMAN
(2 yrs. supervisory experience)
CLEANING ROOM FOREMAN
(experience in cleaning room practice)

FOUNDRY FOREMAN
(experience in foundry and supervision)

Steady employment and liberal fringe benefits.

FOR APPOINTMENT CALL
294-0701 Ext. 350

DAYTON WALTHER CORP.

(DAYTON DIVISION)
1366 Miami Chapel Rd.
Dayton, Ohio 45408

An Equal Opportunity Employer (96-7)

MACHINE TOOL BUILDERS

N/C MACHINING CENTER OPERATOR

Above positions available on our second shift to qualified individuals who possess a journeyman's card or proof of equivalent experience in the appropriate skilled trade. Excellent fringe benefit program and competitive wages. Apply:

BENDIX BUHR MACHINE TOOL CORPORATION
839 GREEN ST.
ANN ARBOR, MICH. 48104

PHONE 313-662-5646

An Equal Opportunity Employer (2-5)

WANTED EXPERIENCED HYDRAULIC FITTERS
DAY and NIGHT SHIFTS.
58 HOUR WEEK MINIMUM.
ALL FRINGE BENEFITS.
WELDMATION, INC.
31720 STEPHENSON HWY
MADISON HEIGHTS, MICH. (95-5)

Klauskite — atsakysime

Dr. Antanas Butkus

**DIETA SERGANTIEMS
ŠIRDIES LIGA**

-- Kas yra cholesterolis ir pasotintieji riebalai ir kokią įtaką jie turi į širdies ir kraujodų ligas?

-- Tai balta, minkšta ir limpanči medžiaga, kurios gana daug įvairių organų ląstelėse. Jo taip pat apstu gyvuliniuose riebaluose, kiaušinio trynyje bei pieno produktuose. Cholesterolis yra labai komplikuota cheminė molekulė, kurios pagaminimui reikia net 36 cheminių reakcijų. Daugiausia jo žmogaus kūne pagamina kepenys. Cholesterolis žmogaus kūnui yra labai reikalingas. Jo reikia tulžies gamybai, riebalų ištirpinimui, hormonų gamybai ir kt. Ypač, kad už tuos milžiniškus darbus Churginas turėjo laukti premijos iki šiol.

Šalia cholesterolio, celių membranoje yradviejų rūšių riebalinės rūgšties. Pasotintos rūgšties, kuriose anglies atomas turi vandenilio atomus ir nepasotintos rūgšties, kuriose dviejų ar daugiau vandenilio atomų trūksta. Membranos tinkamam funkcionavimui būtina reikia, kad dalis tų rūgščių būtų nepasotintos (poliunsaturated) kurios suteikia membrą su rumą, įgalinantį reikalingų medžiagų praeiti per membrą (permeability).

Membranos, kuriose pasilieka vien pasotintos rūgšties sujungtos su cholesteroliu ar kitais lipidais neturi pakankamai purumo bei lankstumo ir tuo sulėtina ar visai sustabdo medžiagų pasikeitimą. Dėl to membranos net sprogs tų iškraudamos didelį kiekį riebalų kas sudaropavojų ir kitoms ląstelėms. Pasotintąsias rūgštis pats žmogaus kūnas gali pasigaminti bet iš carbohidratų, cukraus ir kt. Nepasotintąsias rūgštis pats žmogaus kūnas negali pasigaminti. Ne visos maisto rūšys turi jų pakankamai. Žmogaus kūnas jų pakankamai negauna iš maisto, ypač, ypriverstas naudoti pasotintąsias. Šios turi didesnį patraukimą susijungti su cholesteroliu ir tokiu būdu cholesterolio kiekį kraujyje labai pakelia padaugina.

Daugelis mokslininkų studijų įrodė, kad širdies ir kraujodų ligos žymiai dažniau sutinkamos tarp asmenų turinčių aukštą kraujo cholesterolio ir pasotintų riebalinių rūgščių koncentraciją, negu tarp tų, kurių kraujyje tas lipidų kiekis yra žymiai mažesnis.

-- Kokia dieta rekomenduojama širdies Draugijos kaip "širdžiai sveika" dieta?

-- Smarkiai sumažinti cholesterolio kiekį dietoje. JAV-se žmogus kasdien suvartoja apie 600

mg. cholesterolio. Taip vadinama "širdžiai sveika" dieta rekomenduojama American Heart Association nesiūlo drastiinių pakeitimų, bet siūlo ją palengva prisitaikyti. Cholesterolio ir pasotintųjų rūgščių iš dietos pašalinę visai yra ne tik nepatartina, bet ir neįmanoma, kadangi šios rūgšties ir cholesterolis randasi daugelyje žmogui reikalingų maisto produktų. Tačiau yra patartina sumažinti riebalų sunaudojimą bendrai ir didesnę dalį pasotintų riebalinių rūgščių pakeisti nepasotintomis, vartojant augalinius riebalus. Kaip minėjau, pasotintųjų rūgščių kiekio sumažinimas jau savaime sumažins ir cholesterolio kiekį. Iš tiesų koks turėtų būti suvartojamų riebalinių medžiagų kiekis, sunaku apibendrinti kiekvienam žmogui atskirai.

Tačiau labai patartina vartoti riebalų mažiau negu 40% visų kalorijų skaičiaus. Šiame kiekyje nepasotintos riebalinės rūgšties turėtų užimti didesnę pusę visų riebalų.

-- Kaip svarbu yra kontroliuoti kūno svorį norint išvengti širdies priepuolio?

-- Labai svarbu sureguliuoti kalorijų kiekį taip, kad kūno svoris pasidarytų normalus ir jis nebekiltų. Yra įrodyta, kad nutukimas yra tampriai susijęs su aukšto kraujo spaudimu ir cukraus liga ir dėlto ir su širdies liga. Labai nutukęs vidutinio amžiaus žmogus turi daug daugiau šansų gauti širdies priepuolį, negu jo amžiaus bendrininkas, kuris yra

normalaus svorio. Nutukimą pašalinus, kai kuriuose asmenyse gali savaime sumažėti ir riebalinių medžiagų kiekis kraujyje.

-- Jeigu nutukęs žmogus sumažintų savo kūno svorį ar tas savaime apsaugotų jį nuo širdies priepuolio?

-- Deja, nebūtinai. Iš dalies pareitų ir nuo to kiek toli jo širdies kraujodų sužalojimas yra paėjęs ir antrą ar drauge su nutukimu bus sureguliuoti ir kiti nenormalumai. Svorio sumažinimas drauge sumažins ir širdies ligos pavojų tiems individams, kurie turi taip vadinama carbohidratų iššaukiamą riebalų perviršių, arba exogenous hyperlipemia.

-- Ar yra paruošti maisto planavimo patarimai žmonėms kurie nori sumažinti pasotintuosius riebalus savo dietoje?

-- Taip yra. American Heart Association yra paruošusi keletą gerų brošiūrų anglų kalba. Jos dalinamos veltui. Tuo reikalu kreipkitės į Heart Association of Northeast Ohio, 16889 E. 115 St., Cleveland, Ohio 44106.

SINGLE & DOUBLE NEEDLE SEWING MACHINE OPERATORS.
Exp. on leather work.
Call 215 GA 5-1020 (3-7)

OWNER OPERATORS
Tandem Asle Diesels, minimum 250 HP.
10 State authority, 62 per cent gross revenue. Must pass DOT and ICC and company regulations.

WOLVERINE TRUCKING CO.
Apply
18615 Dix
Melvindale, Mich.
313-386-3981 (4-6)

**DIRVOS NOVELĖS
1973 M. KONKURSAS
Rankraščius įteikti iki
1973 m. birželio 15 d.**

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1973 metų birželio 15 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėsti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 500 dolerių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

Reikalinga moteris — kasininkė, mokanti lietuvių ir anglų kalbas. Kreiptis darbo valandomis ir viceprez. K. Šukį, Superior Savings and Loan Assn., 798 E. 185 St. Tel. 481-8552.

• Apdraudęs reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Gyvybės, sveikatos ir pensijų draudimo, o taip pat akcijų — investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

• Perkant ar pardudant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31601 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

IŠNUOMOJAMI BUTAI

Naujosios parapijos rajone. Vieno ar dviejų miegamųjų butai. \$125 ir virš. Duodame baldus. Be vaikų ir naminių gyvulių. 486-0050. (3-7)

APARTMENS FOR RENT

Our Lady of Perpetual Help area. One and two bedroom apartments. \$125 and up. Will furnish. No children or pets. 486-0050. (91-7)

NAMŲ SARGAS

Reikalingas namams Naujos parapijos rajone. Vyras ir žmona. Gali būti pensininkas. Be vaikų ir naminių gyvulių. 486-2030.

MACHINE OPERATORS

MILLING LATHE BORING GRINDING

SET UP AND OPERATE FROM BLUE PRINTS AND CLOSE TOLERANCE. SOME OVER TIME.

FOOTBURN REYNOLDS

1313 Chardon Rd.
Euclid, Ohio

An Equal Opportunity Employer (3-4)

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN OR 1ST CLASS SKILLED TOOLMAKERS

Must be able to set up work from blue prints & close tolerance. Painesville area. Must be exp. in the manufacture of cutting tool holders, good opportunity for advancement. Good working conditions, good wages, fringes. Call direct to employer for interview.

216-946-3224
216-357-7595 (1-7)

MILLWRIGHTS

Immediate opening for 3 Millwrights with 5 years experience.

MUST HAVE PRIOR EXPERIENCE ON POWER CONTROL, INDUSTRIAL MACHINE AND GENERAL FACTORY MAINTENANCE. EXCELLENT STARTING RATE AND COMPANY PAID FRINGE BENEFITS. APPLY EMPLOYMENT OFFICE.

E. F. HAUSERMAN

6551 Grant Ave.
Cleveland, Ohio

An Equal Opportunity Employer (4-6)

OPPORTUNITY FOR CHIEF PHYSICAL THERAPIST

Must be registered and be willing to assume full responsibility for departmental activities. Excellent salary, fringe benefits and working conditions. Contact Administrator.
SCHOOLCRAFT MEMORIAL HOSPITAL
Manistique, Mich. 906-341-2163 (2-4)

REINFORCING STEEL DETAILER

Experienced on all types structures. Minimum 2 years experience required. Excellent opportunity with well established company. Salary open. Profit sharing and other excellent fringe benefits. If you qualify and are interested

Call Florida 305-922-6771
Call collect and ask for J. T. VOKAC (2-8)

• Miami Beach išnuomjami butai ir kambariai nupigintomis kainomis, su visais patogumais, prie pat jūros, Vainų vasarvietėje, 8210 Harding Ave., Miami Beach, Florida. Tel. (305) 864-3586.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

VASARIO 16-OSIOS MINĖJIMAS CLEVELANDE

Minėjimas įvyks sekmadienį, š. m. vasario mėn. 11 d., 4 val. p. p. Naujos lietuvių parapijos salėje.

Pagrindinę kalbą pasakys Lietuvos generalinis konsulas Anicetas Simutis iš New Yorko. Meninėje dalyje, su nauja programa pasirodys Čiurlionio Ansamblis, vadovaujamas muz. Alfonso Mikulskio.

• Inž. Raimundas ir Gražina Kudukiai, drauge su Clevelando meru Ralph Perk, gavę kvietimą, sausio 17 d. išvyksta į Washingtoną dalyvauti prezidento Nixono inauguracijoje. Į Clevelandą grįš sausio 20 d.

• The Nationalities Services Center Cleveland, 1001 Huron Rd. sausio 29 d. kiekvieną pirmadienį pradeda JAV pilietybės kursus. Dėl smulkesnių informacijų skambinkite tel. 781-4560.

• Lithuanian Village, Inc. bendrovės akcininkų susirinkimas įvyksta sekmadienį, sausio 28 d., 12 val. jau naujuose namuose, 877 E. 185 St., Clevelande.

PROF. Z. IVINSKIO MINĖJIMAS

Sausio 21 d., sekmadienį, Clevelando lietuviai prisimins a. t. a. prof. dr. Zenoną Ivinskį, žymųjį Lietuvos istorijos tyrinėtoją ir mokslininką pamaldomis ir akademija jo mirties metinių proga.

Pamaldos bus Nepaliamojamos Pagalbos šv. Mergeles Marijos bažnyčioje 10 v. Tuoju po pamaldų — akademija Naujosios para-

Maloniai kviečiame visus **sausio 21 d.** atsilankyti į Korp! Neo-Lithuania 50 gyvavimo metų **SUKAKTIES MINĖJMA**

Minėjimo programa:

1. 1973 m. sausio mėn. 21 d., 10:30 val. šv. Jurgio Bažnyčioje šv. Mišios už žuvusius ir mirusius korporacijos Garbės narius ir korporantus.
2. Tuoju po pamaldų vainiko padėjimas prie a. a. Prez. A. Smetonos kapo, Knollwood Mauzoliejuje, 1678 SOM Center Rd., Mayfield Heights.
3. 1973 m. sausio mėn. 21 d., 4 val. p. p. Iškilmingas Posėdis ir vaišės Europa Travel Service salėje, 911 East 185 St.

Korp! Neo-Lithuania
Clevelando Skyriaus Valdyba

LIETUVIŲ KALĖDINĖ EGLĖ CHICAGOJE SUSILAUKĖ PLATAUS ATGARSIO

pijos salėje. Kalbės prof. dr. A. Damušis ir prof. dr. J. Jakštas. Bus trumpa meninė programa.

Minėjimą rengia LFB Clevelando sambūris, talkinamas LB Clevelando apylinkės ir Ateities klubo.

Visi Clevelando lietuviai kviečiami dalyvauti pamaldose ir akademijoje.

"VAKARAS HAVAJUOSE"

Vasario mėn. 3 d., 7:30 val. vak., Naujosios parapijos salėje bus šokiai, vakarienis, dovanos ir kitokios įdomybės.

Motinių klubas kviečia visus į šį nuotaikingą vakarą. Bilietus galima gauti per mokyklos motinas, auka \$10.00 porai. Pelnas mokyklai išlaikyti, (531-8429).

PARDUODAMAS 1970 metų Oldsmobile Delta geram stovyje. Kaina 1,700. Skambinti 921-0320 nuo 8-10 val. vakaro.

Praėjusiame švenčių laikotarpy, lietuviškos eglutės, Kalėdų papročiai ir patiekalai, susilaukė nepaprastai plataus atgarsio Chicago spaudoje, televizijos ir radijo programose.

Mokslo ir Pramonės Muziejuje kalėdinę lietuvišką eglutę (20 pėdų aukščio), kaip ir kiekvienais metais, papuošė būrelis savanorių moterų ir merginų — "Eglynų Snieguolės", savo lėšomis ir talentingais pirštais pagaminusios virš 400 šiaudinių papuošalų. Eglutės puošimui talkino jų vyrai, broliai ir sūnūs. Eglutė, papuošta vien meniškais šiaudinukais, išsiskyrė iš visų kitų blizgučiais ir šviesomis papuoštų eglučių. Eglutės nuotraukos ir papuošalų detalės pasirodė didžioje ir rajoninėje Chicago spaudoje. Televizijos kronikoje irgi buvo dažnai rodoma. Muziejaus vicepirmininkas išskirtinai apibūdino tik vokiečių ir lietuvių egles, paaiškindamas, kaip šiaudinukų menas buvo atgaivintas Chicagoje.

26 tautų kalėdinių eglučių paroda visą gruodžio mėnesį aplankė arti 200,000 žmonių. Ekskursinės grupės autobusais atvyko iš tolimų JAV vietovių pasigrožėti paroda ir programomis.

"Kalėdos visame pasaulyje" Muziejuje buvo oficialiai atidarytas lapkričio 30 d. iškilmingais priešpiečiais ir specialia programa Chicago Konsulinio Korpuso nariams, ir parodoje dalyvaujančių komitetams bei nariams. Auditorijoje programą atliko 2 tautų atstovai: japonė paskambino senoviskomis japonų "kanklėmis" — koto, o lietuviai — Jaunieji Vyčiai pašoko ketvirtainį ir dzūkų šokį. Puikiai dainavo Kelly Aukštesniosios Mokyklos choras, kuriame dalyvauja nemaža lietuvių.

Lietuvių Dieną Muziejuje, gruodžio 1, restoranuose buvo patiekiami lietuviški valgiai. Visą dieną ir vakarą per garsialubius, tolimiausiuose milžiniško Muziejaus kampuose girdėjosi lietuviškos muzikos garsai.

Vakare, Muziejaus auditorijoje, talpinančioje virš 1,000 žiūrovų, Jaunieji Lietuvos Vyčiai, vadovaujami Pr. Zapolio, Elenos Pius ir Cecilijos Matulytės, suvaidino Gen. Konsulės J. Daužvardienės montažėlį, atvaizduojantį lietuvių Kūčių ir Kalėdų tradicijas ir papročius. Kalėdų nuotaiką perduoti, jaunuoliai gyvai atliko šokių, dainų ir giesmių

pynę, įjungiant solistes, Ateitininkių kanklininkes, B. Pakštą su rageliu, ir batileto šokėją Juditą Barlytę.

Milijoninio tiražo Chicago Tribune sekmadienio priede pasirodė vaizdas, puikiai iliustruotas Br. Sraivinskienės ir jos dukrelių Kūčių pasirošimas. Buvo pailiustruoti 6 patiekalai ir duoti jų receptai, vartojant lietuvišką ortografiją — tinkamus ženklelius visuose lietuviškuose pavadinimuose. Kitose Chicago Tribune laidoose buvo iliustruotos šiaudinukų detalės.

Gruodžio 20 d. populiarius Chicago Sun-Times atspausdino pusantrą puslapio gausiai iliustruotą straipsnį "The Younger Generation Builds up Old Ways": pasikalbėjimai su Liet. Generaline Konsule J. Daužvardiene, kun. A. Kezų, Kernavės Skaučių Kūčių dalyvėmis ir k. Atskirai, valgių skyriuje, redaktorė Camille Jilke apibūdino 12 patiekalų lietuvišką Kūčių vakarienis, ir iš "Popular Lithuanian Recipes" perspausdino preskūčių (šlizių) ir aguonų pieno receptus.

Rajoninė spauda — Southtown Economist, Southwest News-Herald, Homewood-Flossmoure Star, Calumet News ir k. po keletą sykių minėjo lietuviškus šiaudinukus, papročius, receptus. Hilton viešbučių žurnalas "Promenade" ir Chicago turizmo biuro leidžiamas "This Week in Chicago" išskirtinai minėjo lietuvišką Muziejaus eglutę ir talpino jos nuotrauką.

Vietos radijo stotys ir Amerikos Balsas įrašė pokalbius su "Eglynų Snieguolėmis" ir Lietuvos Generaline Konsule.

Balzeko Muziejaus ir Pr. Zapolio organizuotas šiaudinukų pamokas lankė šimtai. Pastarojo klasės vyko didžiuliam Ford City Shopping Center. Ten buvo ištatyta ir liet. eglutė.

Alice Stephens vadovaujamos "Aidutės" atliko lietuviškų giesmių ir dainų programą miesto Civic center prieš pat Kalėdas. Deja, kažkodėl apie šią programą nesimatė nei vieno žodžio lietuviškoje bei angliškoje spaudoje.

Sumanios lietuviškų parodėlių rengėjos Marytė Kraučiušienė ir dr. P. Vaitaitienė užsipešė daug komplimentų jų įrengtomis 2 lietuviškų eksponatų parodomis Chicago viešųjų knygynų skyriuose — Belmont ir Narragansett. Jų ir

jų talkininkių pastangomis, antri metai, šv. Kryžiaus ligoninės fojė nušvietė reto grožio šiaudinukais papuošta lietuviška eglutė.

Taigi, tenka džiaugtis Kalėdų sezono suteiktomis Lietuvai ir lietuviams gražiomis publicistinėmis dovanomis.

Liet. Gen. Kons.

MUMS RAŠO

"PRA LAIMĖJIMO"
ATRŪGOS

Kazakevičinis "bendradarbiavimo" komitetas būna labai patenkintas, kada į jo bučių patenka bent kiek stambesnė žuvelė. Tokiai žuvelei komitetas rodo propagandinę dėmesį. Sodina žuvelę prie bendro stalo su "Gimtojo Krašto" redaktorais, veda pietums į restoraną, organizuoja "erudicinius" pokalbius (uždaramame ratelyje) apie ... menus ir mokslus.

Laikraštukas spausdina nuotraukas ir, pagal žuvelės rangą, įdeda atitinkamo kalibro interviu. Į vizitininko posakius prirašo tarybinių išsireiškimų. Ratelį propagandiškai pavadina "auditorija, labai ribotos apimtys dailės paroda pavirsta "impozantišku renginiu", mažame kambarėlyje padainuotos arijos tampa "koncertu", pasiklausiusi savo eiles poetė tampa "sovietinės literatūros drauge", o beraščiai "pažangieji" pavirsta "liepsningais kovotojais už proletariato išsilaisvinimą".

Tie paliaupsinimai patinka ambicingiems vizitininkams. Aplankęs kazakevičinę įstaigą kiekvienas kilstelėja savo svarbą. Pagal Internacionalo posakį "kas buvo niekas, bus viskuo".

Šitoks "kilstelėjimas" atrodo, vilioja ambicingus vizitininkus iš "buržuazinės" išeivijos, kurie nuneigia savo tėvų išsitrėmimo prasmę. Tėvai bėgo nuo sovietinės vergijos ir veržėsi auginti savo vaikus laisvėje. Vaikai gi važiuoja deklaruoti savo pagarbą tam rimbui, nuo kurio bėgo jų tėvai! Mat, vaikai jaučiasi "pakilę virš tėvų politikavimo". Vaikai net nesuvokia, kad hamletiškoje padėtyje "bendrauti

ar nebendrauti" yra Lietuvos valstybingumo problema.

Vizitininkai, kurie Vilniuje stengiasi pademonstruoti savo šokius ar kitokių talentus, tikisi, kad juos išgirs "krāstas ir tauta".

Paikos viltys! Apie tokius tik "Gimtas Kraštas" berašo. Kiti sovietiniai leidiniai tokių žuvelių nepastebi. Kitiems sovietiniams leidiniams "buržuazinės" išeivijos žuvelės nėra "kosher". Pav. "Literatūra ir Menas" niekad nemato, kaip reikšias išeivijos talentai kazakevičinėje įstaigoje. Plačioji sovietinė spauda pastebi tik partijos pasirinktus asmenis. Tarp jų dabar yra keli prosovietiniai "bruzdelininkai" iš pablūdusio išeivijos kairiasparnio, keli knygų autoriai, kurių raštus (partijai įsakius) išleido "Vaga" ir ryškūs "pažangieji", kuriuos sovietai pristato "kultūriniškais".

Į šią kompaniją vis dar nepatenka buvusių dypukų vaikai, kurie, lyg piligrimai į Romą, vyksta į Vilnių parodyti "Gimtajam Kraštui" savo talentus. Žmonės tikėjosi savo prašmatniais talentais sudrebinti sovietų visuomenę, o "Gimtas Kraštas" idėjo juos, kaip nuskintus obuolius į savo maišą ir su savo firmos etikete perpardavė nustebugšiai "buržuazinei" išeivijai!

Patekusios į "Gimtojo Krašto" publikacijos mūlą, talentingosios žuvelės patenka ir į "Gimtojo Krašto" tvenkinį. Tai komiška, tragiška ir ... donkichotiška!

T. Nagas

LIETUVOS ISTORIJOS PROBLEMA

Prof. Z. Ivinskiui mirus, atsidurta neaiškioje būklėje Lietuvos istorijos išleidimo. Atrodė, jog istorijos reikalas bus pakankamai gerai sutvarkytas. Bet dabar vėl iškyla problema. Kadangi tą reikalą buvo pasiėmusi į savo rankas Lietuvių Fondo vadovybė, tai dabar visų akys, kurie dar neužsūdo abejingumu lietuviškumui, nukrypo į L. Fondą ir laukia paaiškinimų, kas ir kaip bus daroma, t. y. kada bus spausdinamas pirmasis Lietuvos Istorijos tomas ir kas rūpinsis tolimesniu istorijos parengimu ir leidimu.

Kiek prisimenu, prieš tai buvo, berods, pasisilęs mūsų tautinių paminklų statytojas J. Kapočius, istorijos rašymo ir spausdinimo reikalus imtįs pats organizuoti, kaip organizavo Lietuvių Enciklopedijos darbą.

Lietuvių istorikų turime nedaug ir jie visi ne bejauni, tai istorijos reikalui reikia skubios akcijos. Nieks nėra užtikrintas ilgu gyvenimu. Gal vertėtų pavesti ar istorikų draugijai, ar J. Kapočiui, jei nieko nedaroma, kad pasiimtų nešti sunkią naštą.

Gerbiama LF vadovybė prašoma painformuoti visuomenę, kaip yra su istorijos rašymu ir spausdinimu.

A. Musteikis
Detroit

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALOKANAS UŽ PADETUS
INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukites bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖŠINAMA IR YRA DIDELE AUKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PADARĖ DIRVOS INVENTORIZACIJĄ

Sausio 14 d. Vilties draugijos valdybos pirmininkas A. Laikūnas, sekretorius S. Lazdinis ir sąskaitų vedėjas J. Kazlauskas, dalyvaujant red. V. Gedgaudiui, padarė Dirvos turto inventORIZACIJĄ.

• Adv. Z. Butkus prašo atitaisyti žinią, kuri buvo paskelbta Dirvoje sausio 10 d., kad jis kalbėsias Los Angeles Vasario 16 minėjime. Tikrumoje jis Los Angeles minėjime nedalyvauja, o pa-

skaitą skaitys Toronte, Kanadoje.

• Prez. Nixono inauguracijoje Washingtone sausio 20 d. dalyvauti pakviesti Clevelando Grandinėlės ir Chicagos lietuvių studentų tautinių šokių ansambliai.

• Pedagoginis Lituanistikos Institutas ruošia linksmavakarį vasario 17 d. Jau nimo Centro rūmų didžiojoje salėje. Šokiams gros p. L. Bichnevičiaus orkestras. Kviečiame visus tautiečius atsilankyti, o tuo pačiu paremti šio instituto veiklą.

LIETUVIŲ FONDO SUVAŽIAVIMAS

Š. m. gegužės 12 d. Chicagoje kviečiamas Lietuvių Fondo narių metinis visuotinis suvažiavimas. Balandžio pradžioje bus išsiųsti LF nariams pakvietimai dalyvauti suvažiavime. Daug narių metų bėgyje savo adresus pakeičia, nepranešdami savo naujo adreso LF valdybai. Jiems siunčiami laišukai grįžta atgal. LF valdyba prašo visus LF narius, kurie yra pakeitę savo adresus ir apie tai nėra pranešę LF valdybai, tą padaryti galimai greičiau, t. y. pranešti savo naują adresą šiuo adresu: Lietuvių Fondas, 2422 W. Marquette Road, Chicago, Ill. 60629. Kartu pranešti, kas žino, ir apie mirusius LF narius. Juos reikia įrašyti į mirusiųjų LF narių albumą — knygą.

Lietuvių Fondo Valdyba

S. FRANCISCO

LIETUVIŲ RESPUBLIKONŲ VEIKLA

• San Francisco Lietuvių Amerikiečių Respublikonų Klubo mėnesinis susirinkimas įvyko gruodžio 6 d. Janinos ir inž. Antano Mačiulių namuose San Jose miestė.

Susirinkusiųjų dėmesys buvo sutelktas į Menlo Park policijos viršininką Victor I. Cizancką, svečią-prelegentą.

V. Zizanckas yra trečios kartos Amerikos lietuvis, žinomas visoje Amerikoje savo naujais organizaciniais ir administraciniais policijos metodais. Neseniai San Francisco dienraštis Sunday Examiner pašventė gerą dalį puslapio teigiamam aprašymui Cizancko darbų ir jo asmeniui. Kaip pavyzdžiui Cizancko pareidymu Menlo Park policininkai nebenešioja uniformų (turi civilinius švarkus su skydeliais ant kišenių), neturi standartinės organizacinės struktūros pagrįstos ant kariškų pagrindų (eilinių — seržantų — leitenantų — kapitonų), ir visi policininkai gauna dykai stipendijas studijuoti vakarais universitetuose ar siekti aukštesnių diplomų (95% jo personalo lanko universitetus). Bet Cizanckas yra griežtas ir nenuilstantis kriminalistų gaudytojas ir tvarkos prižiūrėtojas. Cizanckas savo pareigose yra tik 4 metai — per tą laiką San Francisco apylinkėje kriminaliniai nusikaltimai beveik padvigubėjo, tačiau Menlo Parke, ypač ten esančiame juodukų rajone, jie smarkiai sumažėjo. Tai gerai įrodo efektyvumą Cizancko naujų metodų.

Praėjusią vasarą su K. Baltramaičiu ir St. Balzoku Jr. čia rašančiam teko aplankyti viešą varžytinių sandėlių Chicago šiaurinėje dalyje, kur, tarp įvairių kitų žmonių palikimų, buvo žiauriai sumestos ir J. Rimašausko paliktos dėžės su archyvine medžiaga, o ant jų dežių užkardas dar vienas kitas kostiumas, rašomoji mašinėlė ir daili spintelė, pilna įvairiausių kartotekos. Tą vaizdą, kurio, deja, tuo metu neturėjome su kuo nufotografuoti, norėjau tuojau aprašyti lietuvių spaudoje — parodyti skaitytojams, kas atsitinka su tų mirusiųjų lietuvių turtu, kurie nepalieka testamentų, J. Rimašausko atveju, tokiu turtu, kuris yra svarbus visai mūsų tautai ir istorijai, Bet Lietuvos gen. konsulė Chicagoje, taip pat K. Baltramaitis ir St. Balzekas Jr. man griežtai uždraudė apie tai rašyti, nes pribijojo, kad viešai reikalą prieš teismą iškelus, archyvinė medžiaga gali patekti į mums nepageidaujamas rankas. Kai mirė adv. J. Zuris, o prieš tai ir L. Prapuolenis, ne kartą pagalvojau apie J. Rimašausko palikimo bylą, Bet K. Baltramaitis ir St. Balzekas Jr. patarė dar kantriai palaukti, nes gal reikalai išsispres teigiama kryptimi. Sausio 4 d. paskambino K. Baltramaitis, o po jo ir St. Balzekas Jr. pranešdami, kad teismas J. Rimašausko palikimo bylą jau išsprendė ir kad visą archyvinę medžiagą už 275 dol.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTĖNAS

Muz. Balys Pakštas su jaunosiomis kanklininkėmis atlieka programą Balzeko Lietuvių Kultūros muziejuje praėjusio gruodžio 10 d.

• MŪSŲ SPAUDA kartas nuo karto savo skaitytojams ar tai vedamuosiuose ar kituose straipsniuose primena, kaip svarbu yra sudaryti testamentus iš anksto. Šia proga noriu atskleisti vieną faktą, kas neseniai įvyko Chicagoje. Prieš kurį laiką mūsų mieste mirė daugeliui savo pavarde gerai žinomas Jonas Rimašauskas. Okupacijų metais jam teko kentėti kalėjimuose, todėl pokaryje, pasiekęs laisvę, pasiryžo surinkti galimai daugiau medžiagos, liečiančios lietuvių tautos genocidą. Tam reikalui skolinosi medžiagą bei įvairius leidinius iš Vilko, Br. Kvikiio, a. a. L. Prapuolenio ir kitų. Vėliau kažkaip reikalai susipynė ir J. Rimašauskas visai dingio iš gyvosios lietuvių visuomenės, nagražindamas tų, ypač istorinių vertybių, kurias pasiskolino iš kitų. Atsitiko taip, kad J. Rimašauskas staiga mirė, nepalikęs jokio testamentų. Jo turtas, kurį daugumoje sudarė dežių dėžės archyvinio kraičio, pateko į viešą valdžios varžytinių sandėlių. Laimė, kad laiku sukruto Lietuvos gen. konsulė Chicagoje J. Daužvardienė. Jos dėka buvo gautas advokatas J. Zuris, kuris apsiėmė bylą ginti, kad archyvinė medžiaga, ypač liečianti lietuvių tautos genocidą, paliktų lietuvių rankose. Taip pat teismas, greičiausia konsulės dėka, oficialiu turto įvertinimo paskyrė lietuvių archyvarą K. Baltramaitį, daugeliui pažįstamą iš Vokietijos laikų stovyklose, kai jis pas mus lankydavosi atvykęs iš JAV kaip NCWC įgaliotinis.

Praėjusią vasarą su K. Baltramaičiu ir St. Balzoku Jr. čia rašančiam teko aplankyti viešą varžytinių sandėlių Chicago šiaurinėje dalyje, kur, tarp įvairių kitų žmonių palikimų, buvo žiauriai sumestos ir J. Rimašausko paliktos dėžės su archyvine medžiaga, o ant jų dežių užkardas dar vienas kitas kostiumas, rašomoji mašinėlė ir daili spintelė, pilna įvairiausių kartotekos. Tą vaizdą, kurio, deja, tuo metu neturėjome su kuo nufotografuoti, norėjau tuojau aprašyti lietuvių spaudoje — parodyti skaitytojams, kas atsitinka su tų mirusiųjų lietuvių turtu, kurie nepalieka testamentų, J. Rimašausko atveju, tokiu turtu, kuris yra svarbus visai mūsų tautai ir istorijai, Bet Lietuvos gen. konsulė Chicagoje, taip pat K. Baltramaitis ir St. Balzekas Jr. man griežtai uždraudė apie tai rašyti, nes pribijojo, kad viešai reikalą prieš teismą iškelus, archyvinė medžiaga gali patekti į mums nepageidaujamas rankas. Kai mirė adv. J. Zuris, o prieš tai ir L. Prapuolenis, ne kartą pagalvojau apie J. Rimašausko palikimo bylą, Bet K. Baltramaitis ir St. Balzekas Jr. patarė dar kantriai palaukti, nes gal reikalai išsispres teigiama kryptimi. Sausio 4 d. paskambino K. Baltramaitis, o po jo ir St. Balzekas Jr. pranešdami, kad teismas J. Rimašausko palikimo bylą jau išsprendė ir kad visą archyvinę medžiagą už 275 dol.

nupirko St. Balzekas Jr. jo vadovaujamam Lietuvių Kultūros muziejui. Teisėjas pastatė ir sąlygą: kad archyvinė medžiaga nebūtų pardavinėjama ir kad prie jos galėtų prieiti kiekvienas, ja besidomintis. Taip ši kartą, atitinkamiems asmenims laiku įsiterpus ir smarkiai pasistengus, visiems brangi lietuvių tautos žudymą liečianti medžiaga išgelbėta iš šiukšlyno ar Maskvos rankų. Ji pasilieka mūsų tarpe, Balzeko Lietuvių Kultūros muziejuje.

• SAUSIO 9 d. kartu su K. Baltramaičiu ir St. Balzoku Jr. apžiūrėjome J. Rimašausko palikimą, dar tebesantį dėžėse muziejaus rūsyje. Tokioje padėtyje, kurioje dabar medžiaga stovi, ji yra visai nenaudinga. Matoma policija, perkraustydama viską iš J. Rimašausko buto į varžytinių vietą, visus dokumentus vertė į dėžes taip, kaip paupola ir kaip lengviau. Iš to pasidarė baisus kratinys. Bet St. Balzekas Jr. supranta padėtį. Turėdamas nebiologus archyvarus K. Baltramaičio, K. Petrausko, J. Kasakačio ir kitų asmenyse, jis tikisi ilgainiui medžiagą suvarkyti bei suklasifikuoti taip, kad ja jau galėtų naudotis savo darbams mūsų studentija ir kiti ja besidomintieji. Tik vieno, ko labai reikia Balzeko Lietuvių Kultūros muziejui, tai naujų patalpų. Dabar tinės yra labai perkrautos ir tiesiog nebėra kur plėstis. Tame pat muziejaus rūsyje, kur dabar laikinai sukrautas J. Rimašausko archyvas, taip pat stovi sudėta jau dalinai suklasifikuota K. Karpiaus, J. Bačiūno, dr. A. Račkaus, J. Bertulio, prel. I. Albavičiaus, Ružancovo, prel. M. Krupavičiaus ir kitų mūsų žinomų asmenų palikimo dalis. Pvz. yra prel. M. Krupavičiaus pinigėlis, jo rožančius ir t. t. ir t. t. Kaip žinia, St. Balzekas yra sudaręs fondą naujojo muziejaus statybai ir iš plačiosios visuomenės prašo daugiau paramos tam tikslui. Kokios vertybės yra muziejuje saugomos, sunku aprašyti, bet reikia asmeniškai ateiti ir pamatyti.

• Tarp KITŲ naujų dalykų, pamatytų Balzeko Lietuvių Kultūros muziejuje, mane nustebino

naujutėlis brangus pianinas. Pasirodo, kad tą pianiną muziejui nupirko žinomas milijonierius ir daugelio užmojų rėmėjas Clement Stone.

• SU ĮDOMUMU seku mūsų matematiko bei šachmatininko A. Zujaus straipsnius "Naujienuose" apie visokias kalbines nesąmones, nuolat pasitaikančias lietuvių spaudoje. Kruopštusis A. Zujaus tokių detalių prirenka daug ir moka įdomiai jas perteikti skaitytojams. Jo pastabas ne kartą paima į širdį (nors gal ir vėl greit užmiršta) ir čia rašantysis, Bet kai "Naujienuose" 1972, XII, 26 ir 27 d. d. nr. A. Zujaus užpuolė vieną jauną daktarą dėl kalbos prajovų, pasidarė net baisu. A. Zujaus rašo: "Perskaičiau neseniai vieno mūsų tikiuosi, jauno — daktaro straipsnį apie nervinę depresiją ir pasibaisėjau! Norint nurodyti visus prajovus šiame straipsnyje, tekty jį visą perspausdinti..." Man regis, kad jaunasis, čia jau mokslus baigęs daktaras drįsta rašyti lietuvių spaudoje, mums reikia tik džiaugtis ir jį sveikinti, o neužpulti su prieštaraistais, nes galim jį greit įskaudinti ir jo nebetekti. Dešimt metų išdirbus lietuvių spaustuvėse, per mano rankas praėjo tūkstančiai lapų įvairių rankraščių ir juos berindamas pamaciau kiek daug dar Lietuvoje gimnazijas ar universitetus baigusių inteligentų taisyklingai lietuviškai rašyti nemokėjo. Mano įsitikinimu, geriausiai lietuviškai rašo tie, kurie gimnazijas baigė Vokietijos stovyklose. Tad ko belaukti iš JAV gimnazijas bei universitetus baigusių mūsų intelektualų, jei ir patys kalbininkai dažnai susikerta dėl įvairių kalbos bei rašybos plonybių. Mes turim tik sveikinti tuos, kurie dar bando lietuviškai rašyti, o ne juos kritikuoti. Bendrai mūsų rašyba išsivijusi yra tiek supainiota, kad, rašydamas porai skirtingų laikraščių, žmogus bemaž susimaišai. Pvz. rašant "Dirvai" reikia laikytis jablonskinės rašybos, gi kanadiškiams "Tėviškės žiburiams" — jau vadovinės, kurią nustatė prof. Skardžius, St. Barzdukas ir Laurinaitis.

Kovo 11 d. Balzeko Lietuvių Kultūros muziejus ruošia banketą, kurio metu bus pagerbtas metų žmogus daugiausiai nusipelnęs lietuviams. Šiuo ypatingu išskyrimu šiemet bus pagerbta Lietuvos gen. konsulė Chicagoje J. Daužvardienė. Banketo rengimo pirmininkė yra dr. Vida Tumasonienė. Čia ją matome su vyru dr. Tumasoniu ir su Mrs. and Mr. Harry Hall, Anglijos konsulato atstovais.

Mielam Broliui

EDMUNDUI LAUCEVIČIUI

mirus Lietuvoje, BAGDONUI LAUCE-

VIČIUI, jo šeimai, draugams ir arti-

miesiems, reiškiamo gilią užuojautą

Eugenija ir Bronius
Vigelis

A. A.

JONUI SAKALUI

mirus, žmonai KAZIMIERAI, sūnui dr.

ROMUI, marčiai DANUTEI ir anūkei

RIMAI reiškiamo gilią užuojautą ir
kartu liūdime

Giedrė ir Jonas
Stankūnai

Mūsų mielam prieteliui

JONUI SAKALUI

mirus, žmonai KAZIMIERAI, sūnui ROMUI su
šeima, gilią užuojautą reiškia

Aldona ir Stepas
Mackevičiai

A. A.

JONUI SAKALUI

mirus, jo žmoną KAZIMIERĄ ir sūnų dr. ROMĄ
giliai užjaučiame

Kavaliūnų šeima
ir
A. Mikalonienė

Brangiai Motinai

MARIJAI KUPREVIČIENEI

mirus, ELENĄ BERGIENĘ, ANDRIŲ KUPRE-
VIČIŲ ir jų šeimai nuoširdžiai užjaučia

Birutė ir Juozas
Skirinskai